

aragon

ELSA'YA ŞİİRLER

ŞİİR ANITLARI : 4

*

SAİT MADEN

kutuphaneci - eskikitaplarim.com

ÇEKİRDEK YAYINLAR

ÇEKİRDEK YAYINLAR

SAİT MADEN
Açıl, ey gizem!
(Bütün şiirler: 1)

*

SAİT MADEN
Simgeler
(Grafik ürünlerinden seçmeler: 1)

*

BAUDELAIRE
Kötülük çiçekleri

*

FEDERICO GARCIA LORCA
İlk şiirler
(Bütün şiirler: 1)

*

LOUIS ARAGON
Elsa'ya şiirler

*

PABLO NERUDA
20 aşk şiiri ve umutsuz bir şarkı

*

VLADİMİR MAYAKOVSKİ
Şiirler

*

OCTAVIO PAZ
Güneş taşı

Louis Aragon

*

Elsa'ya Şiirler

ŒİR ANITLARI: 4

© Editions Gallimard, 1959

ISBN

975-8076-01-9

*

Uygulama:

YAZIEVİ – TASARIM/YAPIM

512 60 43

Louis Aragon

*

Elsa'ya
Şiirler

*

Çeviren:
SAİT MADEN

ÇEKİRDEK YAYINLAR

ARAGON İÇİN

Louis Aragon : Ozan, romancı, denemeci.

Doğumu : 1897, Paris.

Sorbon'da felsefe, botanik, fizyoloji öğrenimi. Sonra da tıp öğrenimi.

Aragon 1917'de Paris'in Val de Grâce hastanesinde yardımcı tıp derslerini izlerken bir başka tıp öğrencisiyle karşılaşır : André Breton. İki yıl sonra da, onun aracılığıyla, genç bir ozanı tanır : Philippe Soupault.

*

1915'li yıllara doğru, Avrupa'nın kimi başkentlerinde, 1. Dünya savaşının getirdiği bunalımlardan kaçmak isteyen, toplumsal yapılara, uygarlık denen oluşuma, yerleşik dü-

şünce biçimlerine ve geçmişten gelen bütün değerlere karşı çıkmaya çalışan birtakım sanatçılar, Tristan Tzara önderliğinde bir akım başlatırlar : « Dada ». Olay, kısa sürede, sanatçılar arasında yaygın bir ilgi alanına dönüşür.

Şunu ileri sürer Tzara : « Bu savaş (1914-1918) bizim savaşımız değil. Sıradan özürler ve yanlış duygulanımlar altında katlandık bu işe... Dada her şeyin gençliğindeki ortak başkaldırıdan doğdu, bireyin, çevremizdeki törel değerlere, mantığa, tarihe aldırmadan, varlığının temel gereksinimlerine eksiksiz olarak katılmasını gerektiren bir başkaldırıdan...»

Avrupa'nın önde gelen genç ozanları, ressamları onun Zürih'te yayımlamakta olduğu *Le Cabaret Voltaire* dergisinde görünmeye başladılar : Apollinaire, Blaise Cendrars, Picasso, Marinetti, Kandinsky, Modigliani, Hans Arp vb...

Tzara, bütün « dadacı » çevresiyle birlikte, 1919'da, Aragon'la arkadaşları Breton ve Soupault'nun dergisine, *Littérature*'de geçer.

*

Littérature dergisi başlangıçta « dadacılar »ın yayın organı gibidir. Kuruculardan başka Paul Éluard, Francis Picabia, Benjamin Péret, Jacques Baron, Max Ernst, Robert Desnos gibi adlar yer alır sayfalarında. Breton'la Soupault'nun o yıl birlikte yazdıkları *Les Champs magnétiques* (Çekimli alanlar) adlı yapıtla yeni bir anlatım türünün, « otomatik yazı »nın ilk örneğini yayımlamış olur dergi. Dadacı anlayıştan « gerçeküstücü » anlayışa geçişin ilk örneğidir bu yapıt.

Ertesi yıl da Aragon otomatik yazı türünün ikinci örneğini yayımlar : *Feu de joie* (Sevinç ateşi). Ardından *Anicet ou le panorama* (Anicet ya da panorama, 1921) ve *Les Aventures de Télémaque* (Telemak'ın serüvenleri, 1922) adlı iki roman verir. Şaşırtıcı bir kıvraklıktaki dilleri, masalsı ve gözüpek içerikleriyle gerçeküstücü yazın'ın çok seçkin ürünleridir bunlar. İkinci şiir kitabı *Le Mouvement perpétuel* (Sürekli devinim, 1925)den sonra *Le Paysan de Paris*'yi (Paris köylüsü'nü, 1926) yayımlar. Gündelik, sıradan yaşamın içindeki umulmadık gizleri, incelikleri anlatan, coşkun bir şiirsellikle yüklü bir anlatıdır bu. Gerçeküstücü söylemin başyapıtlarından biri.

1927'de komünist partisine girer. Ertesi yıl Elsa Triolet ile tanışır. Mayakovski'nin sevgilisi Lili Brik'in kardeşidir Elsa. Evlenirler. Aragon yavaş yavaş gerçeküstücü çevreden uzaklaşmaya başlar.

1930'da akımın gerekleriyle toplumcu devrimin gereklerini uzlaştırmaya çalışır. O yıl Rusya'nın Kharkof kentinde düzenlenen « Uluslararası Devrimci Yazarlar Kongresi » ne katılır. Şiiri için tek besin kaynağının bundan böyle toplumsalcılık olacağı kararıyla döner oradan. Asıl gerçek « günlük acıların tutsağı olan insanlık »tır onun için.

Toplumcu devrimin bir « militan »ıdır artık. 1931'de yayımladığı *Le Front rouge* (Kızıl cephe) şiiri gerçeküstücülerle arasında kesin bir uçurum açılmasına neden olur. Bu yılın ürünü olan *Persécuté persécuteur* (Ezilen ezici)deki şiirlerinde devrimci öz gerçeküstücü anlatımla iç içedir daha, ama ertesi yıl yayımladığı *Aux Enfants rouges* (Kızıl çocuklara) ve 1934'de yayımladığı *Hourra l'Oural* (Yaşasın Ural, ki Sovyet Rusya'da toplumsalcılığın kuruluşuna adanmış bir övgüdür) gerçekçi ve siyasal söylemin başta edildiği bir söyleyiş biçimini sergiler ; en soylu, en gerekli amacın şiirsel değil toplumsal olduğunu savunur. Gerçeküstücülüğü devrimci bir çizgiye oturtmaya çalışan eski arkadaşları ucuz kahramanlardır ona göre.

1934'te « Gerçek dünya » anabashiğini koyduğu geniş bir çatı altında toplumsal gerçekçiliğe dayalı büyük romanlarını vermeye başlar : *Les Cloches de Bâle* (Bazel çanları), *Les Beaux quartiers* (Kibar semtler), *Aurélien* (1944). Kişileri çok kalabalık olan bu romanların konuları 1914 ile 1940 arasında geçer.

Aragon'un siyasal görüşleri bu diziden sonra yazdığı beş ciltlik büyük *Les Communistes* (Komünistler, 1949–1951) dizi romanında daha da belirginleşir. Konusu Fransa'nın 1930–1940 arası toplumsal olaylarıdır.

*

1939'da silah altına alınır. Yardımcı hekim olarak çalışır cephede. Hitler'in Fransa'yı işgali sırasında Direniş örgütünün başlarından biridir, ormanlık bölgelerdeki sağlık işlerini örgütler.

İşgal sonrasında Jean Paulhan'la birlikte Ulusal Yazarlar Birliği'ni ve Jacques Decour'la birlikte *Les Lettres françaises* gazetesini yönetir. İşgal ve Direniş hareketi yerel kaynaklara, geleneksel söz sanatlarına yöneltir onu. *Crève-cœur* (Acılar acısı, 1941), *Brocéliande*, 1942, *La Musée*

Grevin (Gröven Müzesi, 1943), *La Diane française* (Fran-
sa'ya kalk borusu, 1946) adlı yapıtlarında büyük söyleyiş
ustalıkları sergilerken halkının umut, aşk, öfke gibi ortak
temel duygularını dile getirir, budur asıl amacı da.

*

Savaş sonrası yıllarda Fransız Komünist Partisi'nin bü-
tün eylemlerine katılır. 1954'te yönetim kurulu üyeliğine se-
çilir. Hep ön saflarda çalışır ve çarpışır. *Le Nouveau crè-
ve-cœur* (Yeni acılar acısı, 1948), *Élégie à Pablo Neruda*
(Pablo Neruda'ya övgü, 1966) onun savaş adamı kimliğini
açığa vuran şiirler içerir.

1958'de çok büyük bir roman yayımlar Aragon : *La Se-
maine sainte* (Kutsal hafta). Napolyon'un 20 mart 1815'te
sürgünden dönüşüyle 22 haziranda tahttan el çekmesi ara-
sında geçen yüz günün öyküsünü ressamca bir ayrıntı titizli-
ğiyle anlatır bu yapıt. 1965'te yayımladığı *La Mise à mort*
(Ölümüne, 1965) olağanüstü bir içtenlik ve açıkkyüreklik-
le yazılmış bir özyaşam öyküsüdür. Son romanı *Blanche et
l'oublie* (Blanche ya da unutuş, 1967) ise yeni yazım tek-
niklerinden, sinema dilinin olanaklarından yararlanmış bir
yapıttır, roman yapısı ve roman dili üzerine yeni yaklaşımlar,
öneriler getirir.

*

Aragon gazeteci, denemeci, sanat eleştirmeni olarak
pek çok yapıt bıraktı. Haftalık *Les Lettres françaises* gazete-
sini batıncaya dek yönetti (1972). Denemeleri arasında
belli başlıları şunlar : *Littératures soviétiques* (Sovyet yazın-
ları, 1955), *Introduction aux littératures soviétiques* (Sovyet
yazınlarına giriş, 1956). Bu iki yapıt Lenin ödülüne değer
görülür. *J'abats mon jeu* (Kâğıtlarımı açıyorum, 1959),
Histoire parallèle U.S.A. – U.R.S.S. (A.B.D. – S.S.C.B. ko-
şut tarihi, 1962), *Journal d'un poésie nationale* (Ulusal bir
şiirin günlüğü, 1954).

*

Büyük bir söyleyiş ustasıdır Aragon. Ortaçağ Fransız şi-
irinin « chanson »larından sesler, geleneksel biçimlerinden
izler taşıyan, zengin uyaklı, zengin sesli şiirlerinde gerçe-
küstücü deneyimden kalma çarpıcı ve etkileyici imgeler ya-
ratma yeteneği, onu son elli yıllık Fransız şiirinin en çok tat
alınan, izlenen birkaç ozanından biri yapmaya yetmiştir.
Cantique à Elsa (Elsa'ya ilahi, 1942), *Les Yeux d'Elsa* (El-

sa'nın gözleri, 1942), *Les Yeux et la mémoire* (Gözler ve bellek, 1955), *Le Roman inachevé* (Bitmemiş roman, 1956), *Elsa* (1959), *Poésies* (Şiirler, 1960), *Le Voyage en Hollande* (Hollanda yolculuğu, 1960), *Le Fou d'Elsa* (Elsa mecnunu, 1963) gibi yapıtlarında, etli canlı bir dilin olağanüstü akışkanlığı içinde, şaşırtıcı, gözüpek, zengin imgelerle yüklü, her zaman coşkunu, etkileyici bir şiiri sürdürür.

*

Bu şiirlerin çok büyük bir bölümünün içeriği Elsa sevgisidir. Çağdaş yaşamın karmaşık etkileriyle benliği parçalanmış bireyin kurtuluşunun, kendi varlık bilincine ulaşabilmesinin, giderek kendinden dışarıya açılıp somut dünyayı, insanı, insanlık serüvenini bütün çağlara, geçmişe ve geleceğe dönük boyutlarıyla kavrayabilmesinin ancak sevilen kişiyle bütünleşme karşılığında gerçekleşebileceğini savunur bu yapıtlarında Aragon. Kadın insanın geleceğidir çünkü.

Aragon, asıl adı « Elsa » olan bu yapıtında ve bütün öteki yapıtlarında gösterdiği seven adam kimliğiyle tarihteki büyük aşkların, büyük âşıkların yirminci yüzyılda bir benzerini yaratıyor : Leyla ile Mecnun gibi, Héloïse ile Abélard gibi, Romeo ile Jülyet gibi : Elsa ile Aragon.

SAİT MADEN

ELSA İLE ARAGON

Açıklamalar için 105. sayfaya bkz.

Cihan-Hâton, ki Dünyâ Hâtunu demeye gelir, ulu hükümdarların sevmiş olduğu ünlü kadınların başta gelenlerinden biri değildir.

Hanım bir gün hamamda yıkanırken, kocası Sultan, konuşurma niyetiyle, ona küçük bir toprak topağı attı, hanım da İranlı şairlerden Zâhir'in şu anlama gelen dizelerini söyledi :

Dünyâ o yarı yıkılmış kâşânedir ki bir çağlayanın en hızlı akıntısı üstüne kurulmuştur ; ve çağlayan onun duvarlarından birini, temellerinden birini söküp sürükler durmadan ; boşunadır onu bir toprak parçasıyla onarmaya çalışmanız.

SÂDİ – Gülistan

1958'dedir kokulu Martine Donelle gülünün çarşıda görülmesi : Eski gülün benzersiz kokusu, yeni gülün de rengiyle biçimi var o gülde.

ELSA TRIOLET – Roses à Crédit

Sana büyük bir sır söyleyeceğim Zaman sensin
Zaman kadındır İster ki
Hep okşansın diz çökülsün hep
Dökülmesi gereken bir giysi gibi ayaklarına
Bir taranmış
Bir upuzun saç gibi zaman
Soluğun buğulandırıp sildiği ayna gibi
Zaman sensin uyuyan sen şafakta ben uykusuz seni beklerken
Sensin gırtlığıma dalan bir bıçak gibi
Ah bu söyleyemediğim işkencesi hiç geçmeyen zamanın
Bu durdurulmuş zamanın işkencesi mavi çanaklarda kan gibi
Ah bu daha beter işkence hiç giderilmemiş istekten
Bu göz susuzluğundan sen yürürken odada
Bense bilirim büyüü bozmamak gerektiğini
Daha beter seni kaçak
Seni yabancı bilmekten
Aklın ayrı bir yerde gönlün ayrı bir yüzyılda kalmaktan
Tanrım ne ağırdır sözcükler Asıl demek istediğim bu
Hazzın ötesinde sevgim hiçbir zararın erişemeyeceği yerde bu-
gün sevgim
Sen ki benim saat-şakağında vurursun
Boğulurum soluk alıp vermesen
Tenimde bir duraksar ve yerleşir adımın

Sana büyük bir sır söyleyeceğim Her söz
Dudağımında bir dilenen zavallı
Acınacak bir şey ellerin için kararan bir şey bakışının altında
İşte bu yüzdendir sık sık seni seviyorum deyişim
Boynuna takabileceğin bir tümcenin o parlakça kalp kristali
Kaba konuşmamdan gücenme benim. Bu konuşma
Ateşte şu tatsız cızırtıyı çıkaran sudur o kadar

Sana büyük bir sır söyleyeceğim Bilmem ben
Sana benzeyen zamandan söz açmayı
Bilmem senden söz açmayı bilir görünürüm
Tıpkı uzun bir süre garda
El sallayanlar gibi gittikten sonra trenler
Bilekleri sönerken yeni ağırlığından gözyaşlarının

Sana büyük bir sır söyleyeceğim Korkuyorum senden
Korkuyorum yanın sıra gidenden pencerelelere doğru akşam üzeri
El kol oynatışından söylenmeyen sözlerden

Korkuyorum hızlı ve yavaş zamandan korkuyorum senden
Sana büyük bir sır söyleyeceğim Kapat kapıları
Ölmek daha kolaydır sevmekten
Bundandır işte benim yaşamaya katlanmam
Sevgilim

Hiçbir şey söyleme *sevgilim benim* bırak da sessizliğin içine düşün bu iki sözcük

Cilalanmış bir taş gibi nicedir avuçlarımda
Ağır çeken ve hızlı bir taş
Derin bir taş düşmesiyle yaşamımızdan içeri
Uçurumdan başka bir şeye raslamadan aldığı bu upuzun yol
Bu bitip tükenmez yol harcadığı zamandan daha sessiz
Bir çeşit korku uyanır tek bir uzak su sesi işitmekten
Şaşırılmış tek bir yüzey olmamasından tek bir çeper depresmesi
Hiçbir şey evren artık bir bekleyiştir bense tuttum elini
Yok hiçbir yankı o düşüşte ben boşuna kulak kabartıyorum
Hiç ne sönen bir ses ne bir içcekiş
Düştükçe taş ve geçtikçe karanlıkları
Bir başdönmesidir büyüyor gecesiye ondan da hızlı
Fırlayıp gitmiş ağırlıktan başka hiçbir şey yitik
Fark edilmez şarkı
Kaçmış kopup gitmiş ve çarpmış harika
Daha şimdiden belki Ya da değil Değil daha aşk
Dayanılmaz ölçüsüz mühletten başka hiçbir şey
O düzenli o tüyler ürpertici şaşmaz ezinciyile

Bir taş ya da bir yürek bir kusursuz şey
Tamamlanmış canlı bir şey gene de
Ve uzaklaştıkça azalıyor taşıdığı
Gölgeler ardından avın kuşa doğru daldığı ey başaşağı kuyu
Bütün taşlar gibi bir taş gene de
Kısacası yorulup da her şeyden bir mezara dönüşmekle son bulan

Dinle dinle Yükseliyor gibi kuyu ağzına
Çığlık çarpma ya da kırılış değil
Silik ve firdönen belirsiz ürküntülü
Dipten gelme saf ve solgun bir ışık
Çocuk masallarındaki hayaletlere benzeyen
Kendimizden bir renk sonuncu kez belki de

Buysa her şey bir anda olmuş olabilirmiş gibi hâlâ
Bir açıklamaya kavuştu çünkü görünmeyen biri
İçeri girdi de perdeyi sıyırdı pencereden

Ve taş iniyor sürekli orada yıldız derinliğine

Biliyorum şimdi dünyaya niçin geldiğimi
Bir gün anlatırlar öykümü neler neler geçtiğini başımdan
Karışıklıktır ama bunların hepsi aldatıcı bir görünüştür çiçek
çelenkleridir bir yoksullar evinde tek bir akşamlık
Biliyorum şimdi niçin doğduğumu ben

Ve taş iniyor bulutsular arasından

Neresi yukarıysa bu iç gökte aşağıdır orası

Dediklerim ettiklerim var göründüklerim
Yaprak yığını kuruyan yaprak yığını ve bir şeycik bırakmıyor
ağaca kollarının kıvıltısından başka
İşte karşımda kışın o büyük gerçekliği
Her insanda yazgısı var kıvılcımın Her insan
Bir güncük yaşayan susineğidir ben de bir insandan başka ne-
yim ki
Sevmiş olmaktadır övüncüm
Başka değil

Ve taş gömülüyor çıkmamak üzere gezegenlerin tozuna
Dökülmüş bir parça şarabım ben ne var ki şarap
Sarhoşluğu gösterir silik soluk erken sabahta

Başka değil

Bu dediğim sözcükler için doğdum ben

Sevgilim

İnanmak istemiyorlar bana Boş yere
Yazıyorum bunu kanımla dizelerim kemanlarımla
Nasıl olsa bilinmiyor artık söz açmak kayak küreklerinin eski
dilinden geceleyin
Asılı sular üzerinde
Kadınla erkeğin kara lehçesinden konuşmak
İki el birbirini kavrar gibi konuşmak
Mutluluktan çıldırır gibi
Öpüşe benzemeyen bütün sözcükleri yitiren ağız gibi
Buna inanmayı inlemek gibi
Taşacak hale gelip geri çevirmek gibi
Sözlerin ötesinde ey en yetkin söz
Şarkının yükseltisi çığlığın ses uyumu
Bir an gelir ki işitilmedik bölgelere ulaşır nota
Kulak duymaz artık öyle yüksek müziği
İstemiyorlar inanmak istemiyorlar bana Boş yere
Söylüyorum orğlarla baharla bunu
Göğün bütün heceleriyle bunu
Sıradan şeylerin eşsiz orkestrasıyla
Bayağılıklarıyla sağır alcksandrenlerin
Boş yere söylüyorum bunu yaban çalgılarıyla
Boş yere söylüyorum bunu duvarları yumruklar gibi
Boş yere söylüyorum bunu beylik ormanları tutuşturur gibi
Boş yere söylüyorum bunu bir savaş açar gibi
Üstüğü yiyiciden çıkan cehennem gibi
İnanmak istemiyorlar bana Benden
Bir surat uydurdular belki kendi suratlarına
Kendi fazlalarıyla giydiriyorlar beni
Yanlarında gezdiriyorlar beni ve şiirlerimi okuyacak kadar ileri
gidiyorlar
Öyle yarıyor ki işlerine
Sevimli şarkılar oluyor şiirlerim onlara
Alımsatımıym biraz onların
Bir sokak olmayı beklerken
Okul kitaplarındayım
Sözlüklerdeyim
Rezalet yasak bana

Boş yere bağıyorum sana tapıyorum diye
Âşıkından başka neyim ki

İşte otuz yıldır bu gölgeyim ben ayaklarının dibinde
Hep ardını sıra gezen kara bir köpek candan bağlı bir köpek
Ki senin dik boyunun altına saklanır öğleleri
Ve çıkar tarlalara yandan vurmuş güneşle zıplayıp oynamaya
Lambaların sırma teline sarar seni ve büyür kısık oldukları öl-
çüde

Sevdiğin için akşamı okumak için odalarda içinden geldiği gibi
İşte yalnız o zaman yükselirim de tavana kadar
Kapılır giderim sayfaları çeviren elini tekrarlamaya
İşte otuz yıldır aklım senin aklının gölgesi

Boşuna söyleyip duruyorum sanıyorlar
Bilmem hangi garip inceliğimle
Kara olan her şey gölgeden değil diyorlar
Dediğimden çıkarıp bunu ondan bırakıp
Seni sevmekten vazgeçirmek için de beni
Bir yontu koyuyorlar tensel gerçekliğin yerine senin
Taş bayraklı bir simge bir Vatan
Ve dayadılar mı kitaplarımın o yumuşacık koltukaltına kâğıt
açacağını

Hiç mi hiç anlamıyorlar böyle niçin bağıryorum
Senin kanınla kanyorum görmüyorlar
Şarkım onlar için ne anlam taşır soruyorum biraz kendime
Sesimde kırılan her sözcük senin boğazının bir katkısıdır bilmi-
yorlar mı
Kollarını görmüyorlar mı ruhumun çevresinde

Ruhumdan söz açacağım bir defalık şurada

Karıştırılmış oyun kâğıtlarıdır insan dediğin
Valelerin papazların kızların kırmızısı karası
Ama uçucu renkler arasında karıştıran parmaklar vardır bir de
hava

Benim seçmediğim iki bilinmeyenden oluşuyor bedenim
Ve dehşetle görüyorum ellerimin üzerinde belirmediğini yaşın ba-
kır lekelerinin

Ki hiçbir şeyini anlatmayacak olduğum o babanın ellerine
damga vururdu

Kendisinden olsa olsa bu baş eğme tarzını edindiğim kişinin
Sağ yanından zor işittiği için hem işte bende de var bu
Kulak biçimini anamdan almışım
Bir de saç bitişini

Ama ruh bunlardadır işte bunlarda

Silik şaşkın şekilsiz bir ruhtu bu daha
Işıktan söz açıldı mı zor anlayan kör bir ruh
Bilinmeyen bir ruh nerden ortaya çıktığı
Hangi atadan çağların felâketinde
Yaşamamış zirdeli akıl almaz hangi amcadan
Ya da sadece o büyük utancından annemin ben dünyaya geldi-
ğim zaman
Şöyle böyle bir ruh kötü eğlenmiş bir ruh taslağı kirpi gibi bir
ruh ve yitirilmesi
Üzmeyeceğe benzer bir ruh savaş alanlarında demiryolu kaza-
larında
Ne işe yarayacağı bilinmeyen
Şimdiki zamana kapılmış giden zavallı bir ruh
Yok Hamlet'le ilgisi bir Ofelya saçı ancak
İçinde mektup olmayan bir şişe denizde
İşsiz bir kiraathane müşterisinin yuvarlayıp durduğu bir Japon
bılgırmacı topu
Sense düşünüyorsun ya sıfıra ya yüze
İşte tıpi tıpına böyle
Vestiyere bırakılmış bir ruh ve sarhoş müşteri bulamıyor artık
numarasını
Karnaval akşamı için bir ruh yarınsa atılacak bir maske
Takımı bozulmuş bir ruh giyilip dışarı çıkılmaz artık onunla
Taşınması da ağır ve her zaman kalması gereken zehir

Hiç anlamamışımıdır neden özen gösterdiğini ruhuma
Kürekle bulunur bunun gibileri

Ama ne der başkalarının gündüzünü ilk defa gören
Ameliyat mucizesiyle
Ruhum ne dedi sen onu kılıfından böyle çıkardığında
Biçim verdiğinde kendine benzer
Kollarında anlayınca ben bir insan olduğumu
Bıraktığım zaman iğreti yaşamayı ve sırtıtmayı kendim olabil-
mek için elinin değmesiyle
Alın şu ruhumun kitaplarını alın da açın rasgele bir yerinden
Parçalayın en iyisi anlamak için
Kokuyu da gizemi de
Açın sayfaları bir hoyrat parmakla
Buruşturun yırtın
Bir şey kalır onlardan yalnız
Bir mırıltı bir nakarat
Bir şey anlatmayan bakış

Uzun bir teŖekkür kekeme
O çayır gibi mutluluk
Çocuk-Tanrı'sı karasevdamın
Duaların Ave Maria'sı
Sürüp giden uykusuzluğum
Açan göğüm çiçeklerim
Ey aklım ey çılgınlığım
Mayıs ayım ezgilerim
Cennetim yangınım benim

Elsa yaşamım evrenim

Bütün kiliselerin yolundan sapanım ben
Yeğ tutuyorum seni yaşamaktan ölmekten üstün her şeye
Taşıyorum seni ey günlük kokusu kutsal toprakların ey forum
şarkısı
Kanlı dizlerime bak önünde dua etmekten
Senin alevin olmayan her şeye gözlerim ölü
Sağırım ağzının olmayan her sızlanışa
Sen inleyince anlıyorum ancak milyonlarca ölüyü
Ayakların içindir bütün yol taşlarından acı duyduğum
Bercelenmiş kollarından böğürtlen çitleriyle bütün
Omuzlarını çökertir taşınmış bütün yükler
Bütün felâketi dünyanın bir damla gözyaşında senin
Hiç acı çekmemiştim senden önce
Acı çekmek midir acımam
Bir yarayı böğüren hayvana
Nasıl kıyaslayabilirsiniz hayvansal acıyla
Üstünde gündüzün çarmıha gerildiği bu paramparça vitrayı
Sen öğrettin bana acının alfabetesini
Biliyorum şimdi hıçkırıkları okumayı Hepsi de senin adından
yapılmışlar
Yalnız adından kırık adından yaprakları yolunmuş gül adından
senin
İsa'nın Çektikleri'nin bahçesi olan adından
Cehennem ateşi içinde dünyanın suratına yazacağım adından
senin
Onun yaftasındaki gizemli harfler gibi
Adın etimin çığırlığı ruhumun yırtığı
Uğrunda yakacağım adın bütün kitapları
Adın insan çölünün bitiminde bütün her bilgi
Adın ki benim için yüzyıllar öyküsü
İlâhiler ilâhisi
Bir bardak su kürek mahkûmlarına
Ve bütün sözcükler şişe diplerinden bir tarladır ancak lanet-
lenmiş bir kentin kapısında
Çatlak dudaklarımda ezgilenirken adın
Yalnız adın kesseler de dilimi
Adın
Bütün müzik ölüm ânında

Sana doğru geldim giden ırmak gibi denize
Bir çırpıda kıydım akışıma dağlarım
Boşladım uğrunda dostlarımı çocukluğumu
Ömrümün her damla suyu senin sonsuzluğunun tuzunu aldı
Güneşin dağıttı folklorumu
Saltanat sürüyorsun kanımda düşümde çılgınlıklarım
Sana verdim belleğimi bir lüle saç gibi
Yalnız senin karlarında uyuyorum artık
Saldım yatağımı engine kovdum üvey perilerimi
Nicedir el çektim efsanelerimden
Ne Rimbaud¹ var artık ne Cros² ne Ducasse³
Ne ağlayan Valmore⁴ gece yarısı
Ne de kopan ipi Nerval⁵'in
Ve Lermontov'un gövdesine dalan kurşun yüreğimden geçti
benim
Adımlarınla bölünmüş
Ve orman sevdalısı bir zorlu rüzgâr gibi
El savuruşunla dağılmış yüreğimden
Evden atılan tozum ben sabahları
Ve gün boyu sabırla göze görünmeden geri gelen toz
Farkına varılmadan büyüyen sarmaşık
Koparılıp atılıncaya dek candan bağlı büyüyen
Aşınan taşım ben sen gele geç
Bekleyen iskemle her zamanki yere seni
Boşluğa bakarken alınının yaktığı cam
Yalnız sana bir şey söyleyen beş paralık bir roman
Okunmadan unutulmuş açık bir mektup
Yarıda kesilmiş bir tümce ki değmez dönüp tamamlamaya
İçinden geçilmiş odaların ürperişi
Ardında bıraktığın ıtır kokusu
Ve dışarı çıktın mı aynan gibi mutsuzum

BOŞ KALAN AYNANIN ŞARKISI

*Nerdesin salınan bende
Bende tutuşan apansız
Ya dolanan elin yalnız
Ağzına ruj sürerken de*

*Nerdesin gecemin zevki
Yok oluveren kaççağım
Sultanım eğrelti saçlım
Ey gözleri yağmur rengi*

*Beklerim her an yolunu
İlkyaz bekler gibi toprak
Ve üzerinde kayacak
Küreği havuzdaki su*

*Atarım gizli bakışlar
Loş ve derin çerçevemde
Yakın gel çok yakın hem de
Benim bütün gölgemi sar*

*Ordu ol üstüme dolan
İn ovama in tepeme
Tuzla saray bahçe deme
Ve akşam ve düş ve duman*

*Bütün güzelliğinle gel
Kıyımdan pusu kurmaktan
"O,, yu söyleyen dudaktan
Ayaklanan halktan güzel*

*Kuş kokuları var yeni
Bataklıkta av yerinde
Ve düşümün izlerinde
Yok etmişim işte seni*

*Dön yüzünü benden yana
Kocaman gözlerinle bak
Seraplarını açarak
Bulutları gökleri bana*

Neyin nesi bu yitik kıyı bu sis içinde kumlarda mavileştiği kıyı
devedikeninin
Bu anlaşılmaz enginlik bir ot elvedasının sallandığı enginlik
kum tepeleri altında
Pek bilinmez ay güneş bu tatlı limonun ekşi limonun altında
Ve ayak yerleşiyordu bir yıldızlar tozuna yerin
Mikasına felaketlerin
Bir çoktan batmış gemiler çanaklığına
Derin dipler balçığına bir kemikler gölcüğüne bir halımsı kar
aklığına
Ölü tozlarına denizcil uygarlıkların
Kemirilmiş mantarlara madensel meyvelere geri çekilen sulara
Yerlerinden çözülmüş güney yıldızlarına kızıl kızıl yansılara
Çamuruna tek gözeli yaratıkların
Bir tuz tadı burun deliklerime boğazıma verirken baskın

Hardelot⁴ sabahını görüyorum bu akşam Hardelot aydınlığını

Uykuya vardı mı insan ve deniz
Öykü ölüm öyküsüdür bu kez açıkça
Bilmem köpük müdür her zaman ağzlarındaki iz
Bir gülümseyiş mi yoksa onların yaşama yorgunluğunun kenarını
süsleyen o beyaz nakış mı hep
Ama gel de yosunlar arasında dalgaların belirsiz soluk alıp verişine bak
Şu kuma gömülmüş hâlâ çarpan yüreğe bak yoksa bir kabuk mu bu
Biçimiye bendeki şu büyük boşluğun biçimine benziyor ne saf raslantı
Koparılmış bu nesneye göğsümden
Çünkü çiçek bulamamıştım sana az önce pazarda

Aradan çok zaman geçti yine kumsalda
Annen de bizimleydi anımsa onu

Yerleştire kulağına sevgilim biraz kara sedefi
Kayda geçirilmiş bütün acısı dünyanın
İğneyi hoplatan aşınmış çizik bir plak
İnsan uğultularından bir uçurum ki yuvalarından uğrattır gözlerini
bir defa bir defa daha
Sonra bütün bunları posta kartlarının arasına koyarsın
Oteldeki şöminenin üstüne

Fonoğraf için durmadan *The man I love*'ı çalan
Okyanus iniltilerinin unutarak dağdağasını

Anımsa anımsa soluk bir yazdı
Kum ve bizler gibi Hardelot rüzgârında

Bir bana sürükleniyordu bir sana o yürek odamızda
Porselen bir fille ve mavi kadifeden bir iğne yastığıyla
Sense duyuyordun da onun içindeki şarkıyı inanmıyordun yine
Doğruymuş zaman gerekirmiş bir yüreğe kendini gösterebilme-
si için

Bunun için de çarpması yalnız
Doğruymuş ağrımaları bir şeyi kanıtlamazmış

Dinle dinle hiç susmadı o
Hardelot'un boş deniz kabuğunun iniltisi

Bana baktın ıssız ufuklu gözlerinle
Anılardan yıkanmış gözlerinle
Bana baktın saf unutuş olan gözlerinle
Bana baktın üzerinden belleğin
Başboş nakaratlar üzerinden
Solmuş güller üzerinden
Aldanmış mutluluklar üzerinden
Geçip gitmiş günler üzerinden
Mavi unutuş olan gözlerinle baktın bana
Bir şeycikler anımsamıyorsun olan bitenden
Sevgilim
Anımsamıyorsun insanları görünüşleri
Her şey geçip gitti senden duman dalgaları gibi

Kalıyorsun
Ve ilk defa dolaşıyorsun göğü bir baştan bir başa
O lav ve yavaşlık gözlerinle
Dünya karşında senin gözkapaklarının altında düşünüyormuş-
sun gibi sen onu
Başlıyormuş gibi seninle senin karşında
Senin rahat bakışınla bitimsizcesine genç
Ben de oradayım kiskana kiskana onun güzelliğini
Zavallı sararmış resimlerimle sen ki yüz çevirirsin bunlardan
Yeni çayırlar görmek için

Sana söz geçmişten konuşmayacağım bir daha
Senin adımlarınla başlıyor bugün her şey
Bir kıvrımıdır giysinin bana yaşamaktan kalan
Başka şeyin yeri olmadı seni buluyorum en sonunda ben
Sevgilim sevgilim inanıyorum sana

BİR ADAM GEÇİYOR PENCERENİN ALTINDAN
VE ŞARKI SÖYLÜYOR

*Bizi yalnız özgürlük için
Mutluluk için yarattılar
Dua neyse itiraf için
Kırağıya pencere kadar
Mevsim neyse esrimek için
Sevdalanmak için de bahar
Bizi yalnız özgürlük için
Mutluluk için yarattılar*

*Düşlerdendi kolların öyle
Kanına güneşler serili
Ne güzeldi ağlamak bile
Koşardın o çiçek serpili
Mayıs kırlarında türküyle
Şeytana Tanrıya sevgili
Düşlerdendi kolların öyle
Kanına güneşler serili*

*Yavrum delişmenim aslında
Eşsiz bir ateşin bir yangın
Suyun tadı vardı ağzında
Saçlarında kendinden altın
Ne oldu o yağmur altında
Öpüşmeler o kızıl ağzın
Yavrum delişmenim aslında
Eşsiz bir ateşin bir yangın*

*Geçen geçen hep geçen zaman
O düğümlü ipiyle yer yer
Sevenlere dolanaraktan
Duyurmazmış kendini meğer
Ayırır gözleri ışıktan
Alna acı bir alay çeker
Geçen gecen hep geçen zaman
O düğümlü ipiyle yer yer*

*Gençliğinden kalan geriye
Budur ancak azın da azı
Suç benimse en uz dilliyeye
Sorun gönül cezaya razı
Bundan yaralanmamız niye*

Öldüren kim mavi kuşcağızı
Gençliğinden kalan geriye
Budur ancak azın da azı

Her kötülük yerilmeli mi
Daha yaşlı gönül gelen çağ
Aşk değildir yıpranan kimi
Vakit zevk deyince elveda
Ve gözler bir dua etti mi
Güneş yadsımadı bir defa
Her kötülük yerilmeli mi
Daha yaşlı gönül gelen çağ

Kusur eğer değilse bizde
Oyunda kim elebaşılar
Gökten gelen nerde ne izde
Göğün verdiğini kim çalar
Kusur ya bendedir ya sizde
Kime yarar sağladı baylar
Kusur eğer değilse bizde
Oyunda kim elebaşılar

Özgürlüğe yaratıldık biz
Biz mutlu olmaya her zaman
Safsatadır her bildiğiniz
Yaşamak içindir bu cihan
Tevrat yasa ve düzeniniz
Öküzlerden ileri saban
Özgürlüğe yaratıldık biz
Biz mutlu olmaya her zaman

KALABALIKTA ŞARKICIYI İZLEYEN SES :

Özgürlüğe yaratıldık biz
Yalnız yalnız özgürlüğe ve
Mutluluğa yaratıldık biz

Düş görürsün kocaman açılmış gözlerinle
Bilmediğim neler geçer ki
Hayalinde karşıdan
Krallığındır senin o kapısı yok
O bana geçiş izni olmayan ülke

Onlar ki içlerinden müzik geçer
Tüneyen kuşlardan eğilmiş
Bir ağacın dalları dense yeridir

Ama sen

Onlar ki bakışları ufak ufak rakam yüzeyidir hep
Onlar ki elçabukluğu ile oynarlar olmayan birinin görevlerini
Onlar ki meselci akılları ateş koyar bir ayna gibi
Sarma sigaralarıdır varsayım

Ama sen

Elini koyarsın da yanağına şöyle
Sormayı göze alamam bir oyun mu değil mi bu
Kim geçer öte geçeden yittiğin yerde kim yiter
Belki bir yaban atları ülkesindesin
Belki kendin bir ülkesin iyilikle kötülük arasında
Dağda bir hacılar yolu
Bir korsanlar iskelesi Uğurlu Adalar⁵da
Ya da sevgililerin birleşen elleri

Belki

Senin yanındakilere katılamayan zavallıyım ben dışarıda
Orkestranın çığını uzaktan zar zor işiten
Ve Büyük Opera'nın salonuna hiç mi hiç giremeyecek olan

Söz verdim konuşmayacağım
Geçmişten konuşmayacağım
O gözlediğim odalardan sessizliğini

Thérèse⁶'in elinden elması çıkardığı odadan
Michel⁷'in ben duymadan şarkı söylediği odadan
Benim vermediğim yaratıklar doğuyordu senden
Hiç kimse bilemeyecek o beni kavrayan öfkeyi

Azabı kıskançlığı
Şaşkınlığı sen bana acımadan gösterdiğinde en sonra
O yalnız kendinin çocuklarını
Yanlışlıkla görmüşüm gibi
Geçerken pencerenin altından

Hem az önce daha
Soluk zümrüt gözlü bir adam soktun
Bilmediğim bir kadının evine
Adam belki öğrenmeye gidiyor ondan
Seninle ilgili ne varsa bilmemekten öldüğüm
Ağır sarışın bir adam Gövdesi
Aramızda bir ekran gibi
Donuk ve okşayan bir adam
Dalgın dalgın gizemli parıltılı beyazlıkları

Yaşam verme armağanından daha garip daha korkunç bir ar-
mağan bu
Ama adam izlediğinde eski töreyi
Çiftleşmeyi beklemeyi ve doğum sancılarını
Ve temiz çamaşır taşıyan ebeleri
Dolaşp odaları merdivenleri açarak çekmeceleri
Bu çocuk viyaklaması duyulur işte o zaman bir şenlik bir kutla-
ma alır her şeyi
Ve baba gönül dirliğiyle katılır buna sararıp korkudan övünç-
ten

Bambaşka bir doğum türü söz konusu burada
Birinin dünyaya gelmesine sebep olmayan kimse utanmadan
göremez aynalarda kendi yüzünü
Bu senin teninden olma yaratıkları sevme ahlaksızlığı
Ve senin düşlerinden elde ettiğim bu yürek yakıcı merakla
Bu doğumla bana karşı
Bu doğumdan üreyip evimize yerleşen bu kalabalıkla
İşte yatağın ayakucuna oturmuş aralarından biri
Dayanmış da soluk alıp veriyor
Ah ben de senin gibi nefes nabız ve söz verebilseydim o hasım
gölgelere
Çekiştiklerini duyardık belki bitişik odada
Kıskanç oğullarımla seninkilerin
Senin inci parıltılı rüzgâr salınışlı büyük kızlarının
Aramızdaki bu savaş onların başına patlardı belki de
Seni yaşam boyu acımasızca sürüklemeye çekindiğim savaş
Çünkü insan taptığına boyun eğdirip
Onu teslim almaktan mutludur ancak

Bütün tılsımlı yolları denedim işte bu yüzden
Bütün ruh zinalarını
Ortaya çıkmış bütün Brocken^slerle cehennem azabına soktum
kendimi
Papazların sürücülerine yalvardım
İmparatorluk mareşallerine
Kızlara haydutlara
Sönmüş anıları kirletip rezil ettim
Sır çaldım mezarlarından
Bir posa gibi yokladım kemik tozlarını
Tarihi bir orospu ettim dizlerime oturttum

Ama boş

Senin tek bir ışının yeter dağıtmaya kafama doluşan korkunç
görüntüleri
Utku sevinciyle yürürsün o sayıya gelmez evlatla
Aydınlığının o sürüsü
Adımlarındaki o insancıl baharla
O menekşeleriyle damarlarının
O yolduğum menekşelerle benzedikleri için sana
Ve bilmediğim ama seni bütün yabanlığıyla koruyacağına gü-
vendiğim birine
Bambaşka çöllerdeki barınaklarımızda kollarımın tutsağı olan
birine

Aksak bir an çıkagelir de senin giysine takılan kimse
Ayrılır senden bir gündüz körü gibi öğlen ışıltısı önünde
Bilim önünde bilgisiz
Balo eşğinde topal

Kim bilir nice kez yaşamda
Açıldığını gördüm ülkende kapılarının
Girmen oradan o büyüler başlayan yerden içeri
Uğursuzluğun her türlü gözdağı verir bir periyle evlenene
Onun ardısıra gitmek isterse bu coğrafya dışı yerlerde

Bir vakitler Provins'deydik o harika bir çöp tenekesine benze-
yen kentte
Bir şey demeyeceğim Avignon için Pénitent Noir⁹lar için
Ama o sefalet koridorları da vardı Jeanne d'Arc kentinde
O terk edilmiş kent o Nice'in arkasında demiryolundan geride
Kuruyan çoraplarla sarayların sütunlu geçeneklerinde
Göçmenlerin soğansı kiliselerinin yanında süründüğü bir yerde
yaşlıklarının
Hâlâ yatık bir yazı gibi

Ormanların kara tüyünden apansız içeri dalan
Seine'in kıvrımları üstünde Nationale¹⁰'in düzensiz dönemeçle-
ri dolambaçları
Ya da bir emlakçı bir noterle gezilen o satılık evler düpedüz
Arasına Bergen¹¹den söz açarsın ya ben tanımam orayı
Ya da yaşarken bir kez tatmak istediğini söylersin
Tahiti'de ısırlıp atılan hintkirazının papaye¹²'nin yavanlığını
Ey seni seviyorum diyen tiyare¹³ kulağın üstünde
Sütunlar gibi yarılan sözcüklerin kokusu
Revaklar revaklar sen işte gitmişsin
İşte dönmek üzere kaçyorsun benden orada
İçinde hiç yerim olmayan bir görünümün kraliçesi
Ey yeni Mélusine¹⁴ ey kaçak
Kuş ayağın uzaklaşıyor taraçalarda
Şöyle bir parıldıyor giysilerin yine ağaçlar altında
Bir Watteau¹⁵ karanlığında parıldar gibi

Bir sokağın alt başında seni bekliyorum ben işte yol şaşkıını
Ya da altın sınırında akşam alacasının
Eskiden hiç görülmemiş olacaktı belki de

O garip yurtluklarından birinde gezinmen için bir defasında
Ölmüş hayal etmen gerekmişti ya beni
Gelip rahatsız etmeyeyim diye seni bir felâket güneşi altında
Ve sana baktığım ilk günden beri her seferinde
Anımsıyorum beni şarkı söyler gibi öldürdüğünü
Yine de sen istedin diye yaşıyorum neyse ki
Bensiz dünya sanıldılar o gözler
Bu ağız ister istemez benden söz açtı geçmişte
Şu yirminci yüzyıl ortasında hep
Yeryüzü çevresindeki uydularla düşünme makineleriyle

Bir bıçak kalıyor ama bir bıçak
Bir yürek bir yürek

Şarkım yelden su bentlerinden
Kara acı turunçtan sevgim
Denizin öldüğü loş semtim
Düş içinde gelirken

Sessiz tepelere yıldızlar
Yağan güzel ağustos ayım
O mavi göklü düş sarayım
Ki palmiye her duvar

Altın kolum silik düşleğim
Bende doğan susuzluk açlık
Sonsuz akşamlardan gerdanlık
Ki bekler hep yüreğim

Demek yitebilirim sana
Tüm sazları örmeden belki
Dağıtmadan pencereindeki
Kumruları bir yana

Yapmamışken sabahtan bir ok
Pusululuk ve çiçekler oku
Serin sular ve keder oku
Ki bana verirsin çok

Bilinir mi olanlar yine
Hoş belki de kimi vakit o
Atıvermeleri bir palto
Yüzümün üzerine

Ve bütün bu yitik dil anlam
Bu yer çatlağında hazine
Dua kaplı çığlığım yine
Satılıp giden tarlam

Ağzım sözcük dolu ya susar
Hepsi budur beni en üzen
Bir de senin hatıranı ben
Az yontu diktim o var

Kafesine bu vura vura
Onun için öyle yıpranmış

*Bu yüreği en son çırpınış
Yıkıverir ukura*

*Gırtladıımı kuşları kesin
Gelsin kanım şarabum derken
Sevinsin o şöyle geçerken
Yulaflar gibi geçsin*

*Sonuna dek kendimin bilmem
Gidebilir miyim vakit dar
Ve tanrı-haykırış için o kadar
Seni sevdiğimi hem*

Karanlık olan her şey parlıtından söz açar bana
El yordamıyla geçilmiş
Dul odalar
Gemilerin dibindeki zift
Bataklıkların suyu
Kara zeytinler
Dağcıların güç döndüğü kar üzerinde
Bir alıcı kanatlar çarmıhı
Kunduraları bir ölünün
Gecenin tırnaklarındaki hınc
Acılı olan her şey
Mor halkası uykusuzlukların
İtilen ekmek
Evini boş bulan adam öpüşlerini kirli
Talihsiz yüze ayna
Trajedi zenginlik sütunlarında
Yaş
Kırıp koparmalar
Zevkten rezil olmuş gençlik
İnsanın kendi kendinden uzaklaştığı zindanlar

Zorlu her şey
Yangınla kan
Dikelen barbarlar kentlerde
Buğday ve kadın cellatları
Kırbaçla dağıtılmış atlara benzeyen kasabalar
Yırtıcı hayvanların utkusu
Kurşuna dizmelerin parlak gülüşü
Bakırla kırılmış üyeler ve başkasının istemi
Sarı ve kızıl kıyım
Aclaların zincifre rengi
Kıyıcılık rengine bürünen her şey akşam olunca

Mavi gözlerinden söz aç benim için ah benim için

Sana sevgim o sana benzer
Aşk iç içe gök ve cehennem
Uçtuğu anda sönmüş
Kül gibi hafif bir ateş hem

Sana sevgim o koşan maral
Parmaklardan akıp giden su
Hem susuzluk hem kaynaktır o
Hem kaynak hem de susuzluğu

Sana sevgim o bölen beni
Zamanı bildiren kum olup
O tanrısal birlik yine de
Tek bir güne otuz yıl dolup

Sana sevgim sevgim o pınar
Ve dibinde parlayan yüzük
Sevgim kestane ormanında
O fir dönen al sincap küçük

Acıdan can verip dirilmek
Bulur bulmaz yitirmek seni
Uyuma korkusu belki o
Ancak düşte görmekten seni

Kahrolma korkusu ilgisiz
Ve rasgele bir söz olmaktan
Ve dalgın bir tavır ve bir el
Gazteyi alan ya da atan

Ne varsa deneriz boyuna
Ne tutku yarar ne şu ne bu
Boyuna yeni bir bunalım
Ortaya kor başka sorunu

Gök maviliğince dipsizdir
Bu uçurum uçsuz bucaksız
Sever mi ki ölçen kimseyi
Sevdayı kollarıyla yalnız

Ne yitip gitmeye hakkım var
Ne de yorgun almaya benim

Sana taht olmuşum erk sana
Hep orda olmak sana sevgim

Sana sevgim kalayım ister
Temiz çarşaf gibi yatakta
Kenarına markan işlidir
Kokar burcu burcu lavanta

Neyim ki ben o harften fazla
Bin simgenden biriyim işte
Sarhoş kalan boşalmış kadeh
Kenarına dudak değmiş de

Bütün sözlerini dünyanın vermiş olacağıın zaman sana hep bir-
den
Bütün Amerika ormanlarını gökyüzünün geceleyin biçilmiş
ekinlerini bütün
Vermiş olacağıın zaman ben sana o parıldayanı gözün o gör-
mediğini
Bütün ateşini yeryüzünün bir gözyaşı kadehiyle
Nuh öncesi türlerin erkek tohumunu
Küçük bir çocuğun elini
Acılar kaleidoskopunu vermiş olacağıın zaman ben sana
Çarmıha gerilen yüreği işkence çarklarına gerilen kolları ba-
cakları
İşkenceye uğramış insanların uçsuz bucaksız halısını
Derisi yüzülenleri işkence kütüklerinde
Bilinmez sevdaların deşilmiş mezarlığını
Yeraltı sularının sürüp götürdüğü her şeyi samanyollarını
Kocaman haz yıldızını en düşkünde en zavallıda
Boyamış olacağıın zaman ben senin için bu silik görünümü
Panayırlarında çiftlerin resim çektiirdiği bu silik görünümü
Senin için rüzgârlarca ağlayıp sazımın tellerini koparırcasına
söyleyip
O kara âyinini sonu yok Tapınma'nın
İlençleyip ruhumu da yüreğimi de
Geleceğin sövüp kutsallığına sürüp geçmiş
Yapmış olacağıın zaman bir müzik kutusu sana bütün hıçkırık-
lardan
Senin dolapta unutacağıın bir müzik kutusu
Artık hiç bülbül kalmayacağı zaman ağaçlardan hepsini fırlata
fırlata ayaklarına
Çılgın bir kafada yeterli öğretileme kalmayacağı zaman bir kâ-
ğıtbastıracağı yapmaya senin için
Ölürcesine yorulacağıın zaman o sana adadığım korkunç tapın-
madan
Artık ne sesim olacağı zaman ne karnım ne yüzüm ne çivilere
yer kalmayan ellerim ayaklarım
Bütün sözleri insanoglunun kırmış olacakları zaman camlarını
parmaklarımda
Ve dilim ve mürekkeğim kupkuru kesileceği zaman bir deney
istasyonu gibi gezegenlerarası füzelerin
Ve arkalarında bırakmayacakları zaman denizler tuzun o kö-
reltici beyazlığından başka hiçbir şey

Güneş susuzluktan kavruluncaya ve ışık kararsızca gidip gelinceye dek o tuz billurları döşemesinde
Şist söndürünce şekilsiz gökkubesini varlıksa tüketmiş olunca
bütün değişimleri en sonunda

Gülü yaratacağım senin için

Daha şiiir diliyle konuşuyordum ki ben
Bir de baktım yavaşça uyuyuvermiş meğer
Yeşil mersinler altında kısılmış bir fener
Ömür kovuğumuzda bir ev gibi gölgeden

Yanağı ilkyazına kavuşmuş dinlenişin
Ey bir yelken düşünce konmuş ağırlıksız ten
Gözleri bir gök olmuş yıldızlar saatinden
Ve teni bir barınak olmuş genç bir kan için

Yamacına dönüyor masallarının işte
Kapıldığı kim bilir ne uzak simgeler var
Balodur bunlarsa hep ve kızaklardır ve kar
Geceyi tapılası kollarına çekmiş de

Görüyorum kımıldar eli Ağzı da Demek
Duruşu tıpkı sessizliğin ilerlemesi
Bütün çocukluğuyla kaçmaksa neyin nesi
Adımlarıma yasak gizli bir ülkeye dek

Yalvarıyorum kendi adımıza sevgilim
Öldürücü ve çılgın kıskançlığım adına
O seçtiğin eğimin gitme çok uzağına
Titrek bir söğüt gibi yanına dinelmişim

Gözlerinde uykuyu görmek ölümden beter
İçim içimi yiyor dinlediğim yürekte
Sevgilim dur sevgilim düşünce yolunda sen
Bilincini ver bana harika acımı ver

Kumara yatıranlardan değilim ben evreni
İnsanoğlunun o gamlı ulu sürüsündenim her şeyimle ben
Hiç görülmemiştir fırtınadan kaçtığım
Kollarımla bastırdım yangını her seferinde
Siperi de bildim savaş arabalarını da
Güpegündüz sakinmadan söyledim en ters düşüncelerimi
Ve geri çekilmedim suratıma tükürmeye geldiklerinde
Alın damgalı yaşadım
Bölüştüm kara ekmeği ve herkesin gözyaşlarını
Çıktıysam sadece kendi kuleme çıktım
Beni kuşatılmış ülkemden çekip koparan torpedo avcısı gemide
Taburların ağırlığı altında ha battı ha batacak bir gemiyle dön-
düm oraya
Güvertesinde tekdüze şarkılar söylüyordu büyük Atlas savaşçı-
ları
Aldım üzüntüden payımı
Taşdım mutsuzluk kısmetimi
Benim için hiç bitmedi bu savaş
Halkımın kolu kanadı budanınca böyle hep
Hâlâ duyuyorum kulağımı yere dayasam
Sağır bir dünyanın kabuğundan geçip gelen o korkunç uzak iç-
cekişleri
Yok uyku yüzü gördüğüm kapasam gözlerimi sürüp gidecektir
bu böyle

Unutmayın bunu

Ama yüzyılın öyküsü ve zamanın dayanılmaz yarası
Cüzzam kolera iskorbüt açlık
Ne kanlı uğraşlar orduların ilerleyişinde
Ne kadirga küreklerinde paralanmış kollar
Maskara edilen kadınla erkek dilleriyle gönülleriyle
Soysuzlaşmış her büyüklük ve geri çevrilen sözcükler küstahça
ağıza karşı
Alaya alınmış her müzik
Ödenmiş her ışık göz pahasına
Kesik clin her okşayışı
Tam tamına kıyaslanabilir işte bütün bunlar yüzümün anlatı-
mıyla
Titremesiyle gözkapacağımın
Seğiren ufak kasla yanağımın derisi altında
Bedenimin devinmesiyle

Gözyaşı salgılarıyla bükülen dizle koparılan ıgıllıklarla
Beni sarsan hastalık ateşiyile Alnımın teriyile

Ama suratımın meşini görünüşümün sepilenmiş kayışları altın-
da

Başka bir şey var onsuz taşlar arasında taşa dönerdim

Ambarlar dolusu buğday içinde bir tane

Kendi zincirimden bir halka

Başka bir şey dolaşan kan gibi yoğaltan ateş gibi

Başka bir şey düşünce gibi alında

Dudakta söz gibi

Göğüste şarkı gibi

Yaşamaktan elde edilmiş tanrısal soluk gibi

Yaşamımdır bu benim

Sensin faciam benim

O büyük o kararsız iç sahnem benim

Sokağın üstümüze kapanınca kapısı

Böylece sessizliğin o yaman altın kordonu içinde yanlamasına

Büyük ve kızıl titremesi kalkar en sonunda perdenin

ELSA'NIN ODASI

TEK PERDELİ
VE
DÜZYAZILI OYUN

KİŞİLER :

KADIN
ERKEK
RADYO

Olay günümüzde Elsa'nın odasında geçer. Henri Matisse'in bir sözüne göre E ile L kadınla erkektir ; Elsa için E, Louis için de L.

Oda. Nasıl tasarlıyorsanız öyle. Aynı zamanda da çok değişik. Oynandığına göre en büyük yeri yatak kaplıyor, durgun suda bir gemi, palamarla bağlı bir sal, karlarda unutulmuş bir kızak gibi. Oyunun gündüz geçmesi tasarlandığına göre karşılıklı iki penceresinden aydınlatılmış, bunlardan biri büyük söğütlere bakıyor, biri de uçan güvercinlere, ya da salt varsayımına dayanan billur avizelerin Venedik ışığı içinde ; çünkü aslında şömine üzerindeki aynanın bir bu yanına bir de öteki yanına iki yataklı-vagon lambası yeter. Oda ayrıç biçimindedir, eşyası da konuduşu söz biçiminde. Yeşildir, mavidir, mordur adamına göre. Saman sarısı gören bile çıkmıştır, akli karışık bir kimse olmalı. Bir eğilir-doğrulur ayna, bir de tuvalet masası önünde kocaman bir koltuk var. Ayrıca yan-sırlarla dolu koyu renk mobilyalar, kumaşlar. Eşyanın biçiminin pek önemi yok, başoyuncu olan kadına uysun yeter. Yani E'ye. Kesinlikle betimlenmeyecek bir şey. Omuzlardan akan kızılımsı, solukça bir parçadan, geniş kıvrımlı, firdöndü hafif giysiyle. Bir ormanda eğreltiler, alışık hayvanlar arasında yürüyormuş gibi. E, yatağın ayakucuna oturmuş, gidip gelmesine bakıyor onun. Kocaman, zayıf, çirkince ve pijama giyme gereği duyarak rasgele bir şeyler geçirmiş üstüne. Ancak L için gözleri olan yaşlı bir adam. Geçmiş zaman gibi durmuş orada. Hep birkaç dakikadan artakalan bir geçmiş. Radyo kim bilir ne zamandan beri usul usul çalıyor, arada bir kavranılmaz sözler mırıldanıyor, ardından çiçekli kâğıt gibi bir hafif müziğe başlıyor.

Perdenin ilk yirmi dakikasında geçen sadece L'nin E'ye bakışdır, bu izlerken hafifçe yer değiştiren bakış. Bir tenis maçında seyircininkine benzer bir bakış, yalnız hiç kimse bu şimdiki maçın kuralını bilmiyor, ağ da yok, top da yok, oyuncular da. Ansızın dikkat garip güzellikte bir şeye takılıyor : Onun eli, giysilerin durduğu büyük gömme dolabı açan o turnakları pembe taçyapraklı el, sonra askılara asılı giysiler ve gölgemsi bir şey görülüyor, sanki içerden biri çıkacakmış da konuşacakmış gibi. El dolabı kapatıyor. Radyo daha açık seçik duyulmada.

Pek doğaldır ki değişik iki biçim var, biri kışın, biri de yazın. Oyun kışın oynanursa kapalı camlarda renk bir parça farklıdır. Yok yaz seçilirse pencerelerden biri ya da öbürü açılabilir. Irmağın söğütlar altında aktığı bile duyulabilecek o zaman, akşam inince de havada parlak böcekler olacak. Ama daha gelmedik oraya.

Az daha unutuluyordum : Gerektiği gibi bir oyuncu bulunmazsa, adam pek iriyarı olmasa da olur, başını eğdi mi kısa tuttuğu ak saçlar arasından kafasının derisi görülebilmeli. Tip konusuna

gelince, Harry Baur benzeri değil de Jean-Louis Barrault türünden bir oyuncu seçilmesi iyidir. Makyajcıya salık : yüz kırışıklarını unutmayın.

Açıktır ki kadının düşündüğü şeyler arasında yer yoktur erkeğe. Adam buna alışıktır. Hiç karşı çıkmaz. Bundan acı da çekmez doğrusu. Bir erkek bir kadının kafasından geçenlere egemen olabilir inancını bırakalı çok oldu. Buna bir türlü karar veremediği zamanlar öyle uzak ki şimdi. Yelkenlerini indirmiş bir tekne gibi denizde. Artık böyle sessizce ona durup bakabilmekten, onun da sakınmamasından pek mutlu. Eskisi gibi bu bakışa karşı çıkmamasından. Kadın erkeğe alışmak zorundaydı, daha doğrusu aslında kendi inceliğindedir bu. Adam bunu söylemek için yanıp tutuşur. Gene de tutar kendini. Yakışık alır mıydı hem ? Ayrıca ödü kopuyor bula bula bayağı sözler bulurum diye... yok yok, kadının güçbeğenir olmasından değil, hayır. Kendisi için. Yoksa bağışlamazdı bugün kendini. Ne aptallık : Yıllar boyu, öyle dikkat falan etmeden, bir kadına en beylik sözleri söyleyesiniz, sonra da bir gün (ayrıca niçin o gün !) hay dilim tutulsaydı diyесiniz, ah ! demek istediğim zeki olmak değil, hiç olmazsa öyle görünmek.

Yani gerekince insan söylenecek şeyler bulur dışarıda. Ama buradaki dekor alışkanlığı mıdır nedir ? İşte her şey ilk kez görülmüş gibi geçiyor bugün burada, apaçık... Beceriksiz bir haliniz var, kendi kendinizin aşağısına düşmekten korkuyorsunuz. Ne tuhaf. Ben daha bir lise öğrencisiyken nasılsam öyle, hani sokakta bir kadına yanaşmak için söylenecek, yinelenecek ilk sözlerden bir dünyaya karardım ya kendime :

L. — Sizinle karşılaştık gibime geliyor bir yerde.

E. — Bir şey mi dedin ?

Kadının sorup öğrenmek istediği bu aslında, çünkü biri sizinle konuşunca, siz de onun sözlerini tam anlamadıysanız, hep böyle olur ya. Ama kadın da, erkek de bunu bir soru olarak düşünmezler. Hem bu sözün açıklanması gerekse pek de bir sonuca varılmazdı ya. Aslında kadın oralı da değil. Radyodan birtakım sorular mı soruluyor yoksa ? Tam o sırada radyo, kimse el sürmemişken, yükseltiveriyor sesini :

RADYO. — Gece göklerince bu gönül sana tutkun¹⁷

Söylenecek olan söylendi işte. Bu türden sözleri soluk alıp verir gibi söylemeye gücüm yetseydi konuşmamıza kapı açılırdı belki... Gerçekteyse, onun, yani kadının, Baudelaire'e ne karşılık verdiği hiç bilinmedi. Adı geçen gökleri içimizde yok etmeyen bir şey.

Belki de hiçbir şey. İşte bunun için güçlüdür o sözler, o sessizlik. Biziz konuştuğular. İnsan sustu mu daha bir ince görünür. Sadece giysisini anlatacak sözler bulabilseydim, kendisi de içindeymiş gibi. Ama nasıl da aptalcadır her şey... Derken sinirine dokunur Baudelaire, elini uzatıp radyoyu kısar. Oh, dünya varmış ! Ve kadın tuvalet masasına oturmıştır. Bakışı aynaya girmiştir. Ola ki kendini görmüyordur adama göre, odadan çıkması için, ona yasak olan, hiç yorumlayamadığı bölgelere ulaşmak için bir kurnazlıktır belki de. Gündüzün değişik metni oynanıyorsa dışarıdaki sögütlerle taranmış saçlar arasına bir karışıklık yerleşir. Yok, akşam metniyse tuvalet masasındaki el şamdanlarının daha oyun başlar-ken yakılmış olması gerekecek. Abajurları mor kırmızı. Ya da sarıdan. Ya da lambalıklar üzerine kaldırılmış olacaklar. Sahneye koyucunun beğenisine uygun olarak ; öfkeli bir adamdır bu, yerli yersiz birtakım işlere girer, bunlar da kendisine bir dahi izlenimi verirler. Ne yapacak bu herif ? Kovun gütsin... burda yalnız E. ye yer var. Oda onun odası. Bunun anımsanması gerek. Daha önce ses çıkarılmadığına sevin.

Adam bir şeyler diyecekti ki, bir baktı, bozmak üzere olduğu bu sessizlik ağustosböcekleriyle dolu. İnanamıyorum kulaklarıma. Üzerlerine yaslanıyor ya değişmiyor ki bir şey. Ortalığı dolduran bu hafif çıtırtı yok aslında, doğru söylemek gerekirse. Sadece derin bir su gibi, yansuları var ya, gene de hiçbir nesnenin biçimi vurmuyor içine. Sessizliğin yoğunluğunda ağustosböceği yansuları var, tamam. Eh, sonunda içinize sinebilir bu açıklama.

Belki de onun, E'nin saçlarındaki tarak bu, olur ya. Elektriklenme. Ya da onun düşündüğü. Düşündüğünün içinden geçen tarak. Düşüncesi bir ağustosböceği. Kanatlarını iki bıçak gibi birbirine sürüyor. Tutulmuş bir çığıltı sivriyor sessizlik taşlarında. Alevlerden bir şarkı. Sıkışık küçük alevlerden. Bir çeşit taftalar. Ruhun buruşup kırışmasından. Ormanda görülmeden yürüyen biri. Ne olursa olsun, artık odasında değil o. Bu dediğim dışarıda geçiyor. Benim bulunmadığım yerde. Ya da bilinmedik birine raslıyor belki orada, gençten bir adama, kendisine karşı güçsüz kalacağım çevik birine en sonu... eskiden yaşamış birine... bozulmuş bir suç ortaklığına. Sesimi yükseltsem bozabilirdim ben bunu. Ama ne demeye? Aralarındaki bu anlaşmayı bozmanın ne önemi var? Bir bilseydim ne konuştuğularını... çünkü bulacağım sözler pek yerli yerinde olsa da neyle yarışacaklar, bilmem ki... Hayır. Sessizliği ağustosböceklerine bırakmak daha iyi.

L. — Bir düşünce mi, yoksa gürültüye benzer bir şey mi var havada?

Kadın dönmüştür, ona bakar. Saçları ağustosböceği içinde. Bilmediğim bir Afrika'dan, ak harmanilere bürünmüş Mağriplilerin koruduğu çöle benzer bir yerden dönmüş gibi bir hali var. Bir şey, önüne geçilmez bir şey demek üzere.

E. — Gürültü mü?

Adam daha şimdiden öyle korkmuştur ki bu küçük iki sözcükle kışkırtılmış olmaktan, bırakır direnmeyi, bir karşılık beklemez, hem olacağı da yoktur bir karşılığın, ses çıkarmaz kadının yavaşıca aynasına doğru, gölge yapraklarına doğru dönmesine, karışmaz sessizlikten içeri yol almasına, ağustosböceklerinin konse-rine gömülmesine...

Nedir ki içine yerleşen bu zorluğu söyleyebilirdi ona, bu yabani senfoniyi, bu öz besinini bilmeyen açlığa benzer kıskançlığı, orkestraları susturacak tümceler söyleyebilirdi ona, bütün şarkıları dondurup, bütün aynaları kıracak tümceler. Saldırı gibi, kasırga gibi bir dil kullanabilirdi ona. Meydan okuyabilirdi ondaki düşlere, geçmişin kokularına engel olabilirdi, şaşırtabilirdi kendisinden geleceğe doğru uzaklaşmak üzere olan kadının adımlarını. Adam sezmiyor mu boğazında bir şeyi, kemanlardan daha çok, alabildiğine çok gürültü koparıcı bir şeyi ? Aşırılıkların görünmez gücü yok mu ağzında ? Konuşacak adam, dudaklarını oynatıyor, aralıyor şöyle, dili şişiyor, konuşacak...

L. — Sevgilim...

İşte. Söylemek için bula bula bütün bulduğu. Karnına, kollarına öyle bir utanç basıyor ki içgüdüyle alçaltıverdi sesini, öyle alçalttı ki hiçbir şey duymadı kadın. Ağustosböcekleri yüzünden kuşkusuz, o sersemletici ağustosböcekleri...

Yer kara kırmızı, az daha unuttuyordum. Güzel altıgen tuğ-lalar döşenmiş; gölgeler kara alevler gibi battıyor üstünde. Sevgilisine Sevgilim demekten başka bir şey söylemeyi bilmeyen bir adamın utancı gibi kırmızı.

Burada, yazarın oyuncu listesinde en başa koymayı unuttuğu son bölüm suflörün deliğine düşüverir. Dolayısıyla adamı oynayacak oyuncunun — ha cambaz ayakçakları üzerine çıkmış olsun, ha doğu tiyatrolarını, Yunan sirkini ya da Shakespeare delilerini canlandırırsın — nasıl giyinmiş olacağı da önceden anlaşılmadı. Benim kanımca, güç geçirilen ay sonlarıyla hepimiz gibi sıradan bir memurdur söz konusu adam, bütün akli fikri de birgün bir televizyon almaktır. Kollarını savura savura haykırır:

SON BÖLÜM. — *Perde perde*
İndirin perdeyi salon ayaklanmadan
Gülmeler ıslıklar
Perde

Kaldırılabilsin diye
İndirin perdeyi
Tekrar kaldırılabilsin de oyuncular ilerlesinler diye
Şimdi şu onurlandığımız oyun
Alkışlanabilsin diye en ufak
İz taşımaya da gerçeğe benzerlikten

Oyun

İndirin indirin perdeyi fiyaskoyu
Az önce selamlayan yazarı perdenin eteğiyle süpürülmüş saf
yürekliyi

Perde diyorum size Perde
Sahne giysileri ne oldu kimse yok bildirecek
Dekora gelince adı var kendi yok
Localara gidecek de yok çiçeklerle bol övgülerle
Düzgünlü yüzleriyle yalnız kalakalacak başoyuncular
Oynamadıkları oyunla yapıyorsunuz
Rüzgârın uğuldadığı telgraf direkleri gibi
Söylemedikleri metinle yapıyorsunuz
Ve arkalarında uzun bir giysi gibi bütün yaşamları
Bitmez tükenmezcesine saçılan savurulan yaşam
Şimdi kala kala oyunu oynamak kalıyor ellerine doğrusu
Perde hey perde
Şunun bunun gözü için hazırlanmayan bu oyunu

ARA

Çün bundan önceki Facialarda perdelerin birbirinden ayırt edilmesine yarayacak korolar olmadığından, işbu Bradamente'ı oynayacak kişi, canı istedikte, ara eğlencelerinden yararlansa gerek ve perdeler dahi birbirine karışmasın diye bunları bölüm aralarına serpiştirmeye baksın gerek ; ama bir zaman ayrımı isteyen konuşmalar süresince sakın kullanmaya.

Robert Garnier¹⁸ — BRADAMENTE'nin özeti.

Selam selam sana ey cıva rengi gündüz
Rüzgârı bizden saklayan ey büyük perde
Ve delikten bakıyor gök bilgini dümdüz
Kurduğumuz göğe bizim karşıda yerde
Kımıldanıyor solgun omuzların tümü
Bakın koltuklarda hanımlar var ne cici
Söyle suflör bilmiyorum artık rolümü
Eskimo veriyor mavi yergösterici
Bir şey var oynatılan var ya ne reklamı
Kimsenin bakmadığı bir ekranda öyle
Altın tiyatro gördünüz mü programı
Yoo alsam da bir fikrim olsa şöyle böyle
Le Monde oyun iyi oyun diyor apaçık
Dünya dönüyor bakılırsa Galile'ye
Kim o yuvarlaktır diye tutturan kaçık
Üç kediyle on dazlağı şaşırtmak neye
Ah bir kulak verseydiniz eleştirmene
Çarpan koltukları hiç işitmez miydiniz
Taş devrinden kalma bir Kemp¹⁹ ten kime ne
Görmüş müydünüz *Atlas Ayakkabı*²⁰ yı siz
Sahnenin üstünde ana baba günü var
Çıplak herifler fırlıyor mukavva halinde
Peki neymiş bu resmin adı ne diyorlar
Çok iyi gösteriyor ara renkleri de
Ee bir kadeh şampanya içelim buyurun
Ne yapalım iyisini vermiyor bura
N'olur ben de geleyim sizinle az durun
Uzundu perde yoruldum otura otura
Ayağымda hamfendiciğim karıncalar var
Açmasam da ben bunu bilmeseniz de siz
Bir punçtur erkek sizin uğrunuza yakar
Bir eşektir erkek siz de semerisiniz
Nedir o inciler tam da barok üslubu
Boynunuza taktığınız inciler bu akşam
Dali havasında Belle époque Metrosu bu
Aman acele edelim üçüncü gong tam

.....
.....
.....
.....

Selam sana ey yukarı kalkan Al Perde
Salan dudak gibi tанда zor bir ığlığı
İşte yaralı âşıklar gölge destekler de
İşte sahne sesin öfkeye kapıldığı
Unutun H  l  ne'den ötesini o koşan
Hiçkırıkları Truva surlarında hep
Uç ovada savaş arabalarında ey can
İçersinde sıkıştığın bu adamı tep
Yalnız yüce bir dil var deniz meniz yok
Tek tanrı var o dilde ten hazzı adı da
O kendimi adadığım düşler ne de çok
Venüs' n Astarte'nin mavi kollarında
O düşler ki i içedir doğruyla yanlış
Ey perde b kl m  şarkılar orkestra
Kekeleyen  l ms z ne çok mırıldanış
İncilenen kanım kılıta sıra sıra
Hem  lis'im hem de siren şarkısıyım ben
Hem altın yapađı²²yım hem de hırsız Jason
Sevgiyim ben canavarlı g le itilen
Zindanda boğazı kesilmiş gece en son
G zkapağımda tepinir kara yıldızlar
Kral mezarlarına oturmuşum ıssız
Ey taştan talarını yitiren yalnızlar
Ormanda ey prensler ne ağlırsınız
Bu i parçalayan iniltileriniz ne
Neyimsiniz beyaz dev hayaletler benim
Gezgin ruhlarınızın uyup gidişine
Sizi uzun patikalar boyu izledim

.....
.....

*Yengi ezgileri yer alıyor burada
açılış bu ezgilerle bitiyor
ve sessizlikte Yazarın Sesi duyuluyor yeniden:*

.....
Abdolomin²³ Léonte²⁴ ve Pharnabaz²⁵ ey
Yüce efendiler ne beklenir sizlerden
Sözünüzün güzelliği bir duyulmaz şey
Baykuş sesleridir tek duyulan her yerden
Jean de Schelandre²⁶ öldü Saumazène konağında
Fransa'yı yerine ulaştırmaya ait
Bir savaşa katıldı bir yara aldı da
Monsieur de Turenne²⁷ zamanında bir vakit
Aman²⁸ Siphax²⁶ Hector bir de Cléomene³⁰
Bir sürüydünüz ki yokuş geriye sürdü
Sizi yöneten elin üstünde bu kan ne
Montchrestien³¹'i Claude Turgot³² öldürdü
Nerdeydi Marphise³³ nerdeydi Bradamante
Gözlerini kapatırken Robert Garnier'm
Çağırıyor Antoine³⁴'in gölgesi işte
Sevdiğini Jodelle³⁵ ambarda ölürken hem
Saltanatınızdan değil bütün felâket
Üzgün yiğitler ne bu yakınma bu ezgi
Kanayan dışarıdadır facia elbet
Yaşam kırmızıdır şarap menekşe rengi
Atın kraliçeleri tiyatrodan atın
Ölümleri oynanan kara bahçelerden
Alçı gırtlakları düzme damarlı bakın
Yüz ve giysilerine hep kandır renk veren
Elveda yorgun mor gözler gün ağarmada
İksiri içtim ya n'olur şişeyi kırsam
Yatakta basılmış sevgililer elveda
Ya da dar sokakta balkonun altında tam
Bütün öpücükleriniz bir düştü elbet
Ertelenen yazgıda bir ağız gölgeden
Söyle söyle yalan değil miydin Jüliyet
İpek merdivenindeki Romeo'ya sen
Kaybolun sahne ışıklarındaki düzenler
Uşaklar meşaleleri üflüyor artık
Pudralarını silip dağılıyor yer yer
Dipte solgun oyuncular öyle yaraşık
Elveda sahne ünlü güzeller elveda
Uçuşur tülünüz rüzgârla ıslatır kış
Gözlerinizi avize gibi ayazda

Nazik ayaklarınız da karla parlamış
Yok artık orkestraya göre bir çukur
Cenaze töreninde sanki çalgıcılar
Kimisi sağa kimisi sola doğrulur
Buz kesilmiş ellerinde çalgılar var
O zincifre kokusunu yitirdi hava
Ve yarıyor kulağı keskin çeliğiyle
Artık çalmaz oldu kemanlarını ova
Kasım boruları duyulmaz oldu bile
Yarındır şimdi bize dünü aydınlatan
Yanılan adımlar ona çevrilsin şimdi
Alanını tekrar açıyor ağaran tan
Artık yazın can verdiği yere kış indi
Ne sahne var burda artık oyun var ne de
Bir yaşama bir yok olma yeri burası
Zaman omuz sırtına asmış gitmede
Bir kova sevgi bir kova gönül yarası
Söylediğim o rüzgârdır dudak çatlatan
O hıçkırıkla yarılmış yürektir bütün
Söylediğim o insanı kocatan zaman
Söylediğim o gözleri yaralayan gün
Söylediğim o benzeyen gün kırlangıca
Hep çatı altındaki yuvasına dönen
Dünyanın güzelliğinden açsam yavaşça
Sensin söylediğim sen

*...Ve kıyısında bekliyorum ben onun, bir lezzet yıldızıyla
kemirilmiş olarak... O kadının olacağıın ben, ki anlamaz
sözleri, erkeğin olmayan sözleri.*

SAINT- JOHN PERSE — *Etroits sont les vaisseaux .*

Bu yılın
İlk gününe değin bu yılın
Ocakta ilk gününe değin bu yılın
Ey yontulmuş tümceler bir kalem gibi ey yongalar
Yongaları bitmez tükenmez düşüncemin
Başlaması şiirin yeniden başlaması
O bitmez tükenmez başlaman senin sen ki zamansın
Saymaya başlıyorum zamanın başlangıcından
Bu yılın ilk günü kara balçıkta sarı
Düşünceler vardı gene Sevgilim Ey
Kış güneşim canım benim

Gölgelerin uzaması uyuyanlar gibi gelişi güzel
Her yönde çayırda Noel ertesini yemyeşil çayırda hep
Ey bitmekte olan güzel ey bitmekten üstün güzel
Yılın başlangıcı gibi güzel sevgilim
Yılın başlangıcının gülü
Yontun kalemini yontun hep yorgunluğumun
Hiç yoktu bunca güzel bunca yeşil olduğu bunca
Taze düşünceler için hiç

Ve sen yanımda benim bir soluyan bir geniş tarla gibi
Güzel kış güneşinin altında dökülmüş yapraklar içinde
Seni okşayan kışın güneşi genç güneşi senin üstünde
Ah sonuna dek yılın
Kıskanacağım güneşi düşüncelerini ben

Nereye gittin ki dökülmüş yapraklar arasında
Güzel kız güneşim ey güzel kış güneşim
Senin dokunmadığın şeyden renk alan
Öyle genç kara ve yeşil
Gölge ağaç hava güneşim

Çağırıydım eğer ben düşünseydin sen eğer
Çağırıydım içinden ben eğer belleğimin
Ormanlarımın çalınlıklarımın içinden
Çağırıydım göğsümün en dibinden ben eğer
Ben kol kalınlığımın ben kara yüreğimin
Ömrümün iliğini unutma gücümü ben

Hoyrat bacaklarım çağırıydım bir ara
Anıları o bitmez sıkmasında kasların
Gözlerine kafamın ki tutsak gizlerine
Beynimin avucuna o nane gibi kara
Her vakit akla gelen ıtır gibi hep yakın
Bataklığımdan ağın orkestra yerine

Ruhunu çağırıydım geçen akşamları ben
Elime kapı gibi baş eğen şeyi biraz
Korkusunu bir omzun bir çözülmüş geceyi
Rengini kadınların yağmuru pencereden
Kadınlar ki ölümler gibi bırakırdı haz
Zalimce çivilenmiş o dev kelebekleri

Çağırıydım o tatlı kızları yine derim
Ki inlerler bir zarar versen kendilerine
O tutuşan ateşin imgesini bağrımda
Sözcüklerimin külü altında diriltseydim
Diş bulsaydı acımaz ısırmasını yine
Hayvanca düşlerimi yüce çılgınlıkları da

O insansı ışıklar umulmadık eceler
Tensel batışlar olup vücudum azar azar
Salsaydım düşünceler gibi akıntıya ben
Direkleri kırılmış o gemileri yer yer
Kılsaydım kendimi bir bitip tükenmez pazar
O herkese uygun gök o boş uğraşı hepten

Candan gölgelerime gidip otursaydım da
İnletseydim o beni bekleyeni kim bilir
Ne derdin ki sonra sen ne derdin ki sevgilim

Bense bir defa olsun mırıldanmış değilim
Aşk mektuplarındaki okşamaları bir bir
Sayar gibiyken elin gün boyunca yanımda

Ne gelir elimden Yaşamında insanlar vardı
Onları sinekler gibi kovacak elinse
Ayırt edemeyecekti beni besbelli

Söz verdim Ağzımda kalacak geçmiş zaman
Pek yavaş eritilmesi gereken bir pastil gibi

Söz verdim Hiç konuşmayacağım geçmişten
Ama söz açmanın gereği var mı düşününüzde kemiren hayvandan
sizi

Kemirsin diye sizi duyuyor musun yüreğime vuran gagasını
Söz açmanın gereği var mı düşlerindeki insanlardan
Orada yaşamında olsunlar diye kemirmek üzere beni
O düşlerindeki insanlar o yabancılar

Bense kovdum kendimden senin soluğun senin soluman olma-
yan her bir şeyi

Hayınlık ettim senden önceki göğe senden önceki ilkyaza se-
vincime acılarıma bense

Hayınlık ettim senin uğrunda başdönmesine rüzgâra kadınlara
Tam bir sadakatsizlik umacısı olup çıktım senin için
Ahşap mobilya gibi javel suyundan geçirdim geçmişimi
Gönül rahatlığıyla yemek yiyebilirsin bu masada sen
Ne bardak izi var üzerinde ne şarap izi

Bak nasıl oyulmuşum unutuşla
Oyulup çizilip karışıp delik deşik olmuşum unutuşla
Yok artık bildiğim tek şey kendimden
Cehennemim senin cehennemim
Üstümde yara izlerinden başka damga yok

Senin acı çektiğin yerde
Bıçak derin iz açtı bende Çentik çentik oldum
Senin acı çektiğin yerde
Yalnız senin çektiğin acıyla dolu bütün belleğim

Yalnız seninle kanyor bütün belleğim
İşte ezik içinde dizlerinin dibinde senin
Her şey bir yara bir delik açtı üstünde

Ayakkabındaki her çakıl
Zavallı bitkin omuzun

Birdenbire gecenin göz çukuruna çevrilen kurşun gözlerin
Bu akşamki çarmıha gerilme bu bin dokuz yüz otuz sekiz yılın-
daki

Ve gövdeden daha çok ruhuna saplanan hañçer

Cezasız kalan cellatların sana sözle ettikleri bu işkence
Bugün de arada bir ettikleri benimse engel olamadığım işkence
Geçerken söylenen bir söz postaya atılmış bir mektup
Ve o kolay öldürme aracı telefon
Ah sevgilim savunmasız olduğumda ben
Ah sevgilim bir hiçten öyle çabuk yaralanan çocuk gibi
Bende geçer bu bende derin
Bir çizik açar kollarım boyunca derin bir çizik sinirlerim bo-
yunca
Ve ağzımda öldürme tadı bir tersine söz yüzünden
Bağışlamam seni sıyrıp geçen hiçbir şeyi
Vay haline seni ağlatan şeyin
İçimi kıyım kaplar sana eller bir iş etmeye görsün
Bir tayfunla tıkanır sanki karnım kollarım göğsüm
Çılgınlığım ateşim kanım dipten kopan dalga gibi bütün

Ha

Başkaları sevgilim
Sevmediler seni kin duyacak kadar
Çatlayacak kadar gözbebekleri
Yitirecek kadar duygusunu rengin gündüzün

İyidir iyidir söz açmayacağım hiç bundan
Saklayacağım hep bu öfkeyi ağzımda
Çiğniyorum geçmiş işte vahşi ağzımda
Bu acılığı ben bu köpüğü ağzımda
Ak ve kızıl ağzımda

Pek yavaş eritilmesi gereken bir pastil gibi

MESEL
Sâdi'ye benzeti

Bir toprakla yürüyordum demek ayağımın altında duyuyordum
onu

Yumuşak ince kusursuz ve kille kıyaslanmaz
Kumdan ayrı ve suya hasım
Taş nedir bilmediğinden şiir diline benzer
Ayağım hiçbir otu çiğnemiyordu yine de bir korku geliyordu
ardınca
Bir dize gibiydi ölçüsüz uyaksız
Öyle gizemliydi ki bir çiçek iççekişi yayıyordu her duruşunda

Elimle dokundum ayağımdaki bu güzelim toprağa
Kaçtı parmaklarımdan uzun süre kuytuda kalmış bir şarap gibi
Bellekle okşanan bir anı gibi
Vücudu hafifliğiyle doldurup dudağı geçmeyen bir şarkı
Karlari birdenbire unutamayan bahar
Bölünmüş mutluluk günün bütün saatlerine
Çeşmede güvercinlerin içtiği inci parıltıları gibi

Özünün kokusunu getirdi parmak uçlarım ne diyeceğimi bile-
medim ben

Burcuları adlandırmak üzere yetişmedi burnum daha çocuk-
luktan

Amber mi tripoli mi lantan mı kaad-ı hindi³⁶ mi
Hangi somakileşmiş buhur hangi taşılaşmış eğrelti miski
Adımı söyle bana ey burcu burcu toprak ey ateş pelesengi ey
kadın külü

Dilimde gece tadı rüzgâr biberi
Söyle bana ağır kızıl şeker adını

Ve toprak dedi bana o yabancı toprak ağzıyla
Toprak dudaklarından seven dudaklarıma benim
Eh tanımazsın ya sen beni insan ben aynıyım yine de
Çocukken oynadığın toprakla aynı ağır toprak
Savaşlarda saklayan seni kapkalin bekleyen seni
Kollarına son uykun için ne az bulunur ne de
Değerli toprak

Sadece sadece gençliğimde bir ilgim oldu
Kökleriyle ben uzantılarını ararken varlığimde
İçime getirdiği güneşle rengini çürüntüsünü taçyapraklarının
Gülle güldür işte o
Beni böyle ta derinden sarıp susatan

Sen beni ellerine ağzına alan nankör peki ya nasıl
Nankör âşık nasıl tanımadın gülü sen

Sana ayrı apayrı bir toprak vereni hem de

Benim o toprak
Düşün o dinç ayağıyla o çıplak parmaklı
Çiğneyişiyle öz malı adımıyla bastığı toprak
Yağmurların boş yere yıkadığı
Bitkilerle böceklerin her türüne
Uzak dişilere tutkun ağaç tohumlarına karışmış toprak
Bu çürümüş kertenkele kokan
Bu ten yıkıntılarının gizlerini toz içinde saklayan toprak
Bu çürük üzümler ve mercan toprağı
Gazel sürülerinin geçtiğı gölgeye çağrı toprağı
İlençli açıklıklar ateş basmalar toprağı
Mor yeşil çam kırıkları testiyle kiremit kırıkları yanında
Bu tüyler pençeler gözler ufalanması
En sonu bu çığlık ve irkilme tozu bu sülünler ve meyveler sun-
gusu

Toz haline gelmiş mezar tadı bu
Bu güneş gecesi

Ben olan toprak en sonu

Yaban toprağı çukur toprak çılgın toprak
Yararsız otlar kuru kütükler
Uyuyan taneler yitik fideler kopuk dışkanatlar taşıyıcı
Tehlikeli toprağı vaktinden önce çatlayan tohumun
Ve donduran göz aşısını kalem aşısını
Irmakların karnı gibi ekşice toprak
Havası bozuk toprak vaktinde önce dölllenmiş
Hâlâ tabırsız toprak
Her geçenin her boranın oynaşı toprak
Anlaşılmazlık ve piçlik toprağı
Kar ve sömürüp yok eden yaz kırması toprak
Ansızın içerine gömülür bıçak ve işler sende
Çevirir çizer seni dürter üzer seni ve işte
Otundan ayıklanmış güçten kesilmiş sürgü çekilmiş olan
Yeni toprak uyanı toprak
Bu mis kokulu ekime sunulmuş toprak burun gibi burcuya

En sonu ben olduğum toprak
Sun kendine gülü seni

Sen ki gülsün bu vaktinde yılın ey gizemli gül
Büyü duası gibi hâlâ kesik kesik yeşil bir odun
Toprağa sokulmuş bir odun mezara aykırı bir haç gibi dikilmiş
Sakat bir adamotu
Kış ayında kök salan
Çarşafar altında hâlâ sinsi bir el gibi okşayan
Uykulu bacaklarını kışın
Hâlâ don topraktaki kökler
Hiçbir şey sezdirmez daha önceden bu yeşil ürperişi bu tatlı ge-
rinmeyi
Büklüm büklüm gözleriyle o yumuşak sap o dönen koltukaltı
yaprağın
Çiyden ve tenden bahar

Geleceğin üstünde bu kara parmaklıktan hiçbir şey
Hiçbir şey bu cırnaklar donanımından
Bu cırcırlar yapmacığı bu cansız
Güvercinler bürümcüğünden

Hiçbir şey ele vermedi bu koku parlamasını bu gözkapaklar
Patlamasını bu körpe serin pusuyu bu serceserpe
Renkler solumasını ki olacak
Gül

Ey çalıların o her yıl yeşerme sabırsızlığı
Kavrayan inanmazlık o beni her şeyin dönemecinde
Laleyle kardelen ve ilk kadifemsilerin incecik buzu
Bir iç daralması bir eskisinden daha da uzun görünen her şey
Bu geciken cevizden duyduğum tasa ve gemler evcecenliği
Ya çiçek açmazsa bu kez hiçbir şey diye ve dağıtmazsa
Kaygımı yasemin de nergis de
Zambak gerekmez mi en azdan bana geri dönmüş sanayim diye
Gülü

Bu bütün renk alan açılan çocuklaşan şey
Bu bütün el ayası çarpıntı ve soluk alan şey
Bu kırılğan ürperişli ilk kalkan
Bu erkenciliği dudağın bu yaraya
Çağrı gibi çok pürüzsüz deri baharda
Ama sanırdım ki ben bu mevsimde bu mevsimde çoğu kez
Gösterirdi yaprak kanımı ilk yıldızını solgun bir noktasını bir söz-
verişini
Gülün

Güle gelince bu yıl
Çünkü yeteri kadar kar görmedi don tutmadı pek
Sönmüş dönmüş olsaydı gül o derinliğinde şimdi
Yitip gitseydi bu yıl ya da ne derdik adına
Sonu olsaydı bu gülün
Yitmesi yok olması bitmesi olsaydı gülün
Bir yeraltı belası bir bilinmez larvalar belirtisi yüzünden
Bir vakitsiz pas hastalığı bir özsu eksilmesi bir çeşit
Albasması ve solgunluğu içinde
Bir koku beyazı bir beter hormon ilerleyişi
Bir burcular bozgunu yarık ve çatlak aynı zamanda
Batkı hem de batkısı olsaydı
Gülün

Nice bir uzun bu yıl nice bir uzun
Bu bitmez bekleyiş gülü

Sonra tüketircesine soluğu yıkıp gidercesine
Dirliği yok edercesine dileği
Delsin giderek delsin
Dirilir gibi dirilmez gibi durup
Gene de delsin
Gül

Adını sesleniyorum dilimi
Dayıyorum damağıma öğreniyorum
Derinden esinlenip rüzgârdan yaklaştığını
O buruk erkini yakında varlığını
Seziyorum karanlık ışığını erkenliğini
Taçyapraklarının irkilmesini derken alıyorum
Ağırlığını ilkin elime
Kadehe şarap dökercesine
Hafifliğini oynak bir buğu gibi
Parmaklarıma Bir düzyazıyla kesilmiş uyumlu yürüyüş gibi
Adını soluyorum bir bir daha

Gül

Sen ki gülsün bakırdan ve kükürtten
Koyu kırmızı gül ve iç temizliği gülü
Ateş gibi külün beyazlığında
Açılan ağız gibi

Sen ki gülsün ey göz kamaştırın gül bu vaktinde yılın
Ki nesi varsa övgüdür senin şanına görünüşüne
Ey gül ki varlığın adını

Gülü yaratacağım senin için

Senin için anlatılmaz gülsün sen
Az sözle o sözler ki hep gülün ardında yürür saygıyla
O güle yabancı sözlerle ancak gösterilen gül
Kopan çığlıkta olduğu gibi ve gösteren acıda
Aşkın uçurumun üstünde haz yıldızlarını

Gülü yaratacağım senin için tapınan parmaklarla
Onlar ki mihrap oldular kavuştular birbirlerine hep yolunup dö-
küldüler
Gülü yaratacağım senin için o kollarından
Başka yatakları olmayan sevgililerin saçağı altında

Taş yontuların itirafsız ölülerin yüreğindeki gülü
Saldıran köylünün gülünü tarlasında çıkan gömüye
Kırmızı kokusunu bulunmuş bir mektubun
Ki bana bir şey demez ne bir övgü ne de bir sövgü

Kimsenin gelmediği bir buluşma sözünü

Kaçan bir orduyu sert rüzgârlı bir günde

Bir annenin adımını bir zindan önünde

Bir erkeğin türküsünü zeytinlikler altındaki dinlenme vakti

Sisli bir ülkede bir horoz doğuşünü
Yurdundan ayrı düşmüş askerın gülünü

Gülümü yaratacağım senin için hem de ne kadar
Elmas varsa deniz suyunda o kadar gülü
Ne kadar yüzyıl varsa gök tozları içinde o kadar gülü
Tek bir çocuk kafasında ne kadar düş olabilirse o kadar

Ne kadar çok aydınlık içerebilirse bir hıçkırık o kadar hem de

YENİ YILIN İLK GÜLÜ

*Bilir misiniz ay-gülü siz
Bilir misiniz zaman-gül ne
Nasıl da benzeşirler ikiz
Yansılar da birbirlerine
Durgun suda ayna yerine*

*O yadsıma ve tuz karması
Acı-gülü bilir misiniz
Yükselme alçalma arası
Yağmur sonu kuşağınca siz
Açan gülü denizde sessiz*

*Nedir demet demet pazarda
Satılan düş gülü ruh gülü
Oyun-gülle ezgi-gül ya da
Savunulmuş aşkların ölü
Ve yitik adımların gülü*

*Korku-gül ne bilir misiniz
Bilir misiniz gece-gül ne
Boyanmışa benzerler ikiz
Ses boyanmış gibi ağza ve
Sarkar gibi dalında meyve*

*Yücelttiğim bütün gülleri
Seçtiğim bu gülleri bütün
Yarattığım bütün gülleri
Ey dil boşunadır övdüğün
Karşısında gördüğüm Gül'ün*

Ne oluyor bana Ansızın kendi sesimi dinlediğimi anlıyorum uzaktan benim dışımdan onun ve benim dışımızdan zamanın içerisinden gelir gibi gelen sesimi bir buz kitlesinin içindeki bir yankıyı dolaşık çarpık bir hacıyatmaz yankısını bir tiyatro sesini boğuk ve çınlamalı bir radyo sesini belirsiz mavi

Ne oluyor bana Ansızın bu yaşımda aynasız bir aynalar oyunu olmadan gördüm kendimi boyası çıkmış rengi uçmuş yıkılmış bir adamı yüz çizgilerindeki binbir zaman karıncasını çizilmiş yollarını dönem dönem ince çabuk ayaklarıyla sabırla taşıyarak o karınca ayakları o karınca sırtlarında koca koca çöpleri filizleri ince dalları o piramidin ağır beyaz yumurtalarını ne piramidi ne diyorum ben ne yaşı ne zaman karıncaları ah evet görüyorsunuz bunu zaman karıncalarını

Ne oluyor bana Ansızın anlıyorum kendimi apansızın anlıyorum neler dediğimi neler dediğimi çılgınlığımı o yıldırımla devrilmiş ağaca benzeyen anlatımımı ateşin ilerleyişini düşüncenin etinde bu ateş eşelemeyi kuru yapraklar içinde bu delilik yılanını koşan bir kuşun ardında bir kötürümleşen bir sözcükler sözcükler anlamını sözcüklerin tek anlamını yitiren bir sözcük yerine bir başkasını kullanan Kuşun Kim Diyen kim Kuş yılan yıldırım ağaç bütün bunlar benim dilim arabalardan geçilmez bir kent yol işaretleri işlemiyor artık hepsi bozuk hepsi de kavşaklarda kırmızı bu yüzden de yok memur iki kat çok durmalar yasak saatlerde mal teslimleri manevra için yer açacak bir kamyon bir kuruntular kuşkular azaplar maden suları kamyonu

Ne oluyor bana Ya da resimlerdeki aynı adam değil miyim ben artık Önden yandan Daha çok dörtte üç karşıdan hele dörtte üç karşıdan ne sevimli çocuğum ben diyordum öyle dörtte üç karşıdan o düşüncesi gibi aralıklı resimlerdeki o çekmecelerde dibi çıkmış mukavva kutulardaki insan o benim yaşam öykümün insamı hem de hem de beni bu yaşam ardımsıra koşturan o Aslında senin yaşam öyküne aldırman gereksiz dostum çok uzun sürecek de değil o Bundan Nasıl Diyorum ya Bundan Bundan daha uzun Anlıyorsun ya Hayır Kavrayışın kıt biraz Sana diyorum ki bundan uzun sürecek değildir yaşam öykün Farkındasın Yüz buruşturmandan farkına varmak zorundaydın bunun Dörtte üç karşıdan bir yüz buruşturması felâket bir yüz buruşturması çok şeyler söyleyen bir yüz buruşturması hem de sana yeminle

Ne oluyor bana Sesimi mi yitirdim Güzelim oyunu sözcüklerin yolunu³⁷ mu yitirdim ah bu son ya da artık içimde oynamayan bir şey olduğundan mı artık oynamak istemeyen bir şey artık rulet oynamak istemeyen bir şey oyunlarsa hiç oynanmadı artık ilerlemiyor hiçbir şey pekâlâ görüyorsunuz ki boşa dönüyor şu da kaybedeni kazandıran bir talih bu kem talih yine de kırmızı çift el ve büyük numaralar çift el ve büyük numaralar masaların çevresinde yok kimse ya masalar yoksa ruletler yoksa para sürmeler yoksa oyun yoksa ama öteberiyle gerekli öteberiyle sıkışık bir odadan içerisinde hiç oyun oynanmayan bir odadan söz ediliyor sağda solda milimetrenin binde biri kadar yer yok makineyle büsbütün tıkanmış kırmızıyı mı seçse kararı mı bilmiyor bir seçim yapamıyor küçük numaralarla büyükleri arasında Küçük numaralar mı yoksa büsbütün besbeter küçük numaralar mı her zaman küçük numaralar mı yoksa

Ne oluyor bana Adamakıllı besbeter biliyorum ne demek istediğimi ve kaçıyorum bundan bütün dönemeçlere dolambaçlara sapıyorum söylememek için söylemekten kaçınmak için bunu hiç ama hiç yapmayacak görünüyorum hiç ama hiçbir zaman sözcükler benim için bu tavla kutusundan bu talih makinesinden daha uygun düşmedi ki gerçeğe ve hiç hile yapmıyorum hile yapmak istemiyorum sarsmayacağım demir döküntüsünü bilyalı çerçeveyi tuzaklı aygıtı ışık kırışmalarıyla hileleriyle o şansımı yutma tavırlarıyla delikleri cepleri aralıkları taklaları yarış alanı görünümü şaşırtmacaları küçük sinsi mezarları toplu mezarlıklarıyla şöyle biraz şöyle birazcık şöyle birazcığın da azıcığı hileye kaçmak yeterdi ya ben yapmayacağım yine de

Ne oluyor bana bu içimden hiç çıkmayan şarkıyla içimi parçalayan bu koskoca şarkıyla ve nedendir şarkının o benim tessilli şarkımın yüz vermemesi ve evlerde kulaklar isteyip çekip gitmesi ve boğazımın zorba düşünüyü hayal ettirmesi ölçüye sığmaz sözcüklerin ölçüsüyle ölçüye bağlı ölçü bilmezlikleriyle etten kandan yaratıklar hayal ettirmesi hiç olmazsa dörtte üç karşıdan benim yakışıklı olduğum gibi hem de elektroskopun altın yapraklarınca titremeye hazır önden yandan yaratıklar ey bu altın yapraklı elektroskop yalıtkanının şiiri okulsu derinliklerden geri gelen görüntüler altın yapraklı gençlik zamanımın dörtte üç karşıdan görüntülerinden bir seçme o bana ağrı veren apansız şarkı o beni utandıran hem de yok edici bir utançla utandıran şarkı ah sözün kısası Aznavur'un yaptığı gibi

Ne oluyor bana Bir demiryolu kazası mı yürek mi belki de yürek ve ben çok iyi bilirim sözcüklerle uğraşmayı sözcükleri kullanmayı sonuna dek kullanmayı miktarlarını burada ne yazık kötü tedbirsizlik ettiğimi hemen bilmeyeyim diye yararlanma yolunu onlardan geçerken bakanlar olur ayaklarını koydu-

ğün yere sıvışın allahaşkına sıvışın işte şarapneller yağıyor Bu da bayat söz hani bu eski savaşların beylik lakırdıları ama neylersin benimkinden büyük felâketler var benim ilk felâketim Taçlar Metro su idi kim biliyor bugün Taçlar Metro su'nda neler olup bittiğini durağın bile adı değişti Demek ki yürek o çiçeksiz taçsız elektrikleri kesik Yürek Metro su durağı ödümüz patlamıştı ödü patlamıştı herkesin o panik o karanlık sözcüklerin karanlığı buna alışmamış adamlar hem söylemem gerek ki metronun ilk zamanlarındaydı bu dediğim atıldılar atardamarın içine merdivene hepsi aynı zamanda atardamarın karanlığına kalabalık bunun bir kalabalık için ne dayanılmaz karanlık olduğunu anlamıyor kimse bir soluk tıkanması bir göz ağız kafa sislenmesi sıvışın allahaşkına ama nereye sıvışmanızı bu karanlığın bu karan boğuntunun neresine sıvışmanızı istiyorum ben sizin yok ki kapı yok ki çıkılacak yer artık önden yandan hiçbir şey anlaşılıyor artık dörtte üç karşıdan yakışıklı erkeklerin ayakları altına düşen kadınlar çiğnenmiş çocuklar yalnız güç o yararsız güç var ve korku omuzların genişliği ve duvarların acımazlığı soluk kesen gece yararsız kaçış ve umutsuzluğun şiddeti göğüs göğüscü kavga dayanılmaz bir korku kapalı eşliğinde ölümün gene de duymak anlamak istiyorlardı en azından duymak görmek dehşet kargaşa ölüm bile olsa en azından üzerimizdeki bu ölümü görmek anlamını kavramak en sonunda ölüm sözünün Taçlar taçlar taçlar

Ne oluyor bana nerde yaşamım nerde yaşamımı uğruna kurban etmeye değer şeyler uğruna ölmeye değer şeyler işte bir hedef gibiyim oklarla mızraklarla silahlı kolların ortasında ve söylediğim her şey açığa çıkarıyor beni aydınlatıyor vurulacak yeri zayıf noktayı gösteriyor çarpmasına kalleslik ediyor yürek Beni suçüstü yakalamak üzeresiniz beni kendi kendimle çatışma halinde ve utancımın o utanç güneşinin üstünde giysi yokken yakalamak üzeresiniz nerdeyse boğazıma sarılacaksınız beni bir başkası diye tanınan ve herkesin bir başkası olmadığını bildiği ve parmakla gösterdiği ve kendisinde ona sövüp saymaya onu dövmeye hak gördüğü onun sırtından zeki geçinmeye adamakıllı hak gördüğü bir kimse gibi tıpkı hem oraya gitmesi de gerekmezdi o kimsenin ve önünde de sonunda da kabul etmedi işlediği hataları o aptalca bağlılığında ayak direyip duruyor gene de ona el uzatıyorlardı ama beceriksizliğinden tutamadı sözlerinden yakalayacağız onu ve yazıklar olsun ona başını hep dörtte üç karşıya çevirip kaldığından önden ya da yandan durmayı uygun bulmadığından hiçbir zaman uygun bulmayın şimdi budalalıklarımın sonuçlarına katlanmaktan başka ne gelir elimden ve siz o gençlik o sağlık o kas o yalancılığınızın o yalan yeteneğinizin olanca ağırlığıyla nasıl da kurumlaniyorsunuz ah ne gereği vardı zavallı herif ne gereği vardı sip-sivri ortada durmanın ve dediklerini diyen sözcüklerinle hem

olan bitenler de onlar gibi karşıdan dosdoğrudurlar kendi adıyladır her biri kütükte askerlik belgesinde yoklama kâğıtlarında olduğu gibi

Yalnız ve çıplak yaşlı ve çıplak savunmasız ve dosdoğru karşıdan bu sefer yapayalnız ve sevgilimle karşı karşıya

Uyunacak yaş bitti bende
Uyaklarım hep uykusuzluk
Uyumayan görür kendinde
Batmış bir simgedir sonsuzluk

Uyumayan bekler haftalar
Yıllar sürüp giderken yeğin
Uzun bir inleyiştir ağzı
Koğuşunda hükümlülerin

Sen yanımdasın ya ne fayda
Bu yaşamda hiç kimsesizim
Tıpkı sonuna dek okunmaz
Bir şiirin son dizesiyim

İtiverdi sana bak beni
O beni kavrayan kemiren
Tuttum soluğumu düşümü
Korkup konuşmaya ben birden

Koparmaya gölgeden seni
Ve atmaya düşünmeyerek
O karanlık acı ışığa
Ki uyurken korur seni tek

Sen bana bakmazsan derdimi
Bilmem nice saklarım nice
Kararsız bir intihar gibi
Kalbim ağrır çarpar delice

Ağır bize saatler öyle
Gözler açık kapalı hep bir
Bir bitki gibi sürer zaman
Ve bir duman gibi titreşir

Zaman bu üç köşeli ayna
Üç kanadı da indirildi
Geçmiş gelecek silindi hep
Gördüğüm tek öldüren şimdi

Ne bu derin uykum dünüm mü
Unutacak mıydım onu tez

Unuttuğum gibi şiirimi
Katlayınca kâğıdı bir kez

Benim göğüm göz diplerinde
Geçmiş yıldızlarıyla dolu
Ekicinin yorgunluğundan
Sönen bir sesidir bir kolu

Yok değişen ey altın burcu
Portakallıklarda geçsem ben
Ey usul sesli Endülüs'üm
Bir gün gelecek yok değişen

Bir yasemin ezgisi gelir
Bana İspanya'dan kimi gün
Bir çağ gelir insan kazanır
Ve yarınla sona erer dün

Tatlı gelir bu şarap bana
Acı gölge sarınca yer yer
Deniz kıyısında Valencia
Cordoba üstünde tenteler

Esmek ekmek ve taş ülkesi
Ey alınan ülke geriye
İşte biz de sizin gibiyiz
Afrika'dan Fontarabie³⁸ye

Kardeşiz biz efsanelere
Sevgiyle ve kahramanlarla
Gelsin bizi gönendirecek
Gün övgüler ve destanlarla

Elsa karda seçtiğin balad
O balad ne diyordu söyle
Amboise³⁹'ın Granada'nın
Kanı da kırmızıdır öyle

Nereye başıboş düşünce
Ötelerin uçurtmasını
Kapmaya utkucu göklerden
Ki der çocuklara yarını

Uyumayan bir kapı arar
Duvarında saplantıların

Gölge midir imgelem midir
De hangisi çıkacak baskın

Uyumayan görür kendinde
Batmış bir simgedir sonsuzluk
Uyunacak yaş bitti bende
Uyaklarım hep uykusuzluk

Düşünmüyorum hiçbir şey duyuyorum birer birer çarşaf-
ların kıvrımlarını sesizliğin kıvrımlarını Düşünmüyorum hiçbir
şey seriyorum bu benim olan vücudu boylu boyunca büküyo-
rum bir kolumu başımın altında düşüyor bu çıplak kolun üstün-
den o hiçbir şey düşünmeyen baş Yastık uçsuz bucaksız görü-
nüyor bana kaplıyor içimde dalgalanan azıcık bilinci sonra bo-
yumca aşağı inen bilinci bu azıcık ışıkla gömülüyorum geceye
kımlıtsız bir teknede uzanır gibi ve kımlıdanıyorum belli belir-
siz ve tekne benimle kımlıdanıyor omuzlarım ölçüyor tekneyi
teknenin salıntısını

*Olmaz olmaz olmaz işte bu
Uyak uyak uyak bir şeye*

Düşünmüyorum hiçbir şey bu telaşlı bir dille konuşan yüre-
ği bile Duymuyorum o bana gölgenin gözleri için bir keman
hali vermesi gerçeken sınırlarımı Vücut ağırlığımdan başka ne-
yim ki ben üzüntülerimi saymazsam Sakınıyorum bu gizil acı-
nın çarpa çarpa yön değiştirdiği başımdan sakınmayı bilmeli in-
san başının duvarlarından ve dalgaların ölü bölgesindeki usta
bir kılavuz gibi geçirmeye çalışmalı geceyi Yüzücü olmalı bı-
rakmalı kendini birdenbire evmeli dalgakıranların oyuncağı ol-
mamak için almalı denizin rahatlığını

*Olmaz olmaz olmaz işte bu
Uyak uyak uyak bir şeye*

Düşünmüyorum hiçbir şey yaslanıyorum sana hiç düşünme-
den seni hiçbir şey düşünmeden bu vücuduma dayalı vücuttan
başka eğiliyorum senin omuzuna eğilir gibi bir öğrenci siyah sı-
raya o sıra ki ne harikalar saklar içinde ama bir bir sayacak hal-
de değildir hazinelerini hemen o anda ve serindir yanağı bir
şeyler düşünür ya öğrenci de bilmez benim gibi ne olduğunu
ben ki yolunu bulamamış bir gündüz hayvanıyım bu karanlık
mağaranın dibinde soluğumla ve tedirgin tenimle bu görünür
nesnelere yokluğunun bu gecenin kara sırasının ne sakladığını
bilmeyen bir hayvan bu sağır kör düşler yedeğinin

*Olmaz olmaz olmaz işte bu
Uyak uyak uyak bir şeye*

Düşünmüyorum hiçbir şey yok benim bu garipsi biçiminin peşinden ayrılmayan şey ne korku ne yaşama güçlüğü ne sabırsızlık ne zaman duymuyorum çatırdayan şeyi eşyayı döşemeyi yukarda mı dışarda mı bu olmaz saatte bir yolcu ya da sadece bir atardamarın zonklaması bende bir kulak yanılması bu iç telefonun çalırvermesi ilişkim yokken hiç kimseyle ya da yıllığı sayısal çağrı göstergeleri ve görümsel ses aygıtı olmayan bir dünyayla ne bildik rakamlar var ne Latin harfleri hiçbir şey elverişli değil burada Babil Arşivleri kurmaya

*Olmaz olmaz olmaz işte bu
Uyak uyak uyak bir şeye*

Düşünmüyorum hiçbir şey uyak aramaktan başka birbirlerine yakıllı düşmeyen sözcüklere Her zaman garibime gitmiştir karanlık yazgısı bu sözcüklerin çift değildirler ağır şaşkın gecicildirler yanksız yansız karşılıksız olmaktan bu herhangi bir vakit işaret parmağını kaldırmakta hiçbir neden olmayan sözcükler dizeye dudağa yararsız o her şeyi altüst eden sözcükler o bakışmalara dönmeyen o el ayası olmayan sözcükler başka bir el ayasına o yitik öpücüklerle dağılmış düşlere dilsiz hıçırıklara konuşma çatlaklarına benzer sözcükler ey sönmüş yanardağlar

*Olmaz olmaz olmaz işte bu
Uyak uyak uyak bir şeye*

Olmaz uyak hiçbir şeyine düşünmeden uyumanın bu ulaştırılmaz öyle hiç uyuyanın durumuna ya da ağlayanın düş görenin içi içini yiyenin ve uyumamanın düş görmemenin içi içini yememenin şaşkın kalakalmanın uyanışla uykusuzluk arasında dinginlikle fırtına arasında bilgiyle gizem arasında susmakla haykırmak arasında öyle kalakalmanın bekleyen tohum gibi rüzgârı bir denizyıldızı gibi suyu çekilmiş kumda paramparça bir şarkı gibi ah nedeni de yok diyorum uyağı da bunun diyorum ki işte bu işte bu olmaz uyak

*Olmaz olmaz olmaz işte bu
Uyak uyak uyak bir şeye*

Her bir şeyin yeri burası
Şarkı olan şiir sonunda
Bir kabarcık kaynayan suda
Düzyazının denge bulması

Ağır sepetiyle kol bacak
Kendisinden şaşırın beden
Aykırı kış günü geçmeden
Daha küçük bir bebekken aşk

Renk ve biçim bulan her nesne
Oluşan ve gebe kalan hep
Yaşamayı yüklenen sebep
Sıcaklığı kamaşmayı ne

Kara altın başlayan doğum
Esritici şarap mevsime
Delice bir yaşama sevmeye
Ki duyduğum odur ben oyum

Kısacası ne varsa öyle
Gününde hiç mola vermeyen
Çarpıyor mu yüreğim diyen
Dinleyen bir adam az şöyle

Ve çarparsa çarparsa yine
Bütün işi budur ya zaten
Çarptım hep der acı çektim ben
Çektim inler kendi kendine

Dokunduğum ne varsa fakat
Uykun bu kendini bırakış
Bir güç bulur ad anlam akış
Dil ağza verir gibi tat

Bir titreme gelir insana
Canı bir kemiren oyan şey
Ne gönlümde bu acıma ey
Uyuyanın dokunsam sana

Sana dokundum mu dirilir
Alır yeni bir boyut eşya

Kavuşur ışığa tutkuya
Ağırlığa anlama bir bir

Girer gerçekliğine senin
Görünümünde bir yer alır
Kıyıları içre ırmaktır
Belli yıldızları kubbenin

Beni Damiens⁴⁰ e benzeten
O düşü anlarım bir anda
Çarka gerildim bir alanda
En yakınlarımı sevmekten

Hep atlara sürükletildim
Zalimliğin olağan işi
Felâketti günün gidişi
Durmadan işkence edildim

Duyarım öykümü bu çılglık
İşte beni uyanık kılan
Yaram benim o koca sırtlan
Şiirinde dört dönen artık

Duyarım ne gürültü gazap
Geçerken geceden yanlıştan
Elin acısını ısıtan
Tiz perdeyi arar sesim hep

Ama ne biter ki şiirle
Neyi tamamlar ki sözcükler
Yıkımların sesi gümbürder
Yatağımın dibinde bile

Kollarımla sararım seni
Çarpmasın bu yıldırım diye
Ki rüzgârı böler ikiye
Opera'nın dev perdesini

Uyudun mu sen kollarımda sallayabilirim ruhunu hep böyle
Tuttum işte seni kadını sen de beni bırakıp gitmedin öyle
Kapalı kollarımda nasıl hafif uyursun hafif soluğunla hem
Koyup gitmedin beni bir düş uğruna yaşamadın o düşü bir dem
Öyle hafif ki korkardım en ince soluğun alıp götürmesinden
Kollarımı kenetliyordum korkarak ruhunun kaçivermesinden
Sense koyup gitmedin beni sevgilim benim kollarımı ruhumu
Hep kapalı kaldılar senin çevrende aldılar bir halka durumu
Nasıl da nasıl da hafifsin ah öyle sen o çocuksu uykunda
Kendini bir güvenle tehlikelerine kapıp koyveriyorsun da
Hafif soluğu ömrümün tatlım benim başucunda kalbim çarp-
madan

Hep öyle saklasam seni hep öyle baksam sana gece boyunca
hayran

Alışık çizgiyi görüyorum tavanda yavaşça gelen çizgiyi
Şafağın parmağı ağzında başlatmadan kumrular daha ezgiyi
Üstünde kımlıdadığımız loş çarşaf lar gibi hâlâ solgun beyaz
Kuğurma perdel erini yarıyor güvercinlerin biraz biraz

İnsan sesleri doluyor odamızdan içeri derinden derine
Bir pencere kanadının çarpışı Ülkesine kavuşan gün yine
Asfalt adımlarla Sokağın tekerlerin frenlerin keskin sesi
Çöp bidonlarının boyuna sallanması boyuna silkel enmesi
Sonra her şey gerinip boğuluyor sönüyor bir öksüren var yalnız
Her şey olduğu gibi şimdi biz de başkalarıyla eş durumdayız
Ödenmesi gerek bir haraç gibi mutsuzluğu paylaşıyor herkes
Ama bir şaraptır ki bizim mutluluğumuz kimse tatmadı bir kez
Bense alıştıramadım gitti bu mutluluğa bir türlü kendimi
Titriyorum onun üstüne her gün bu saatlerde gün yükseldi mi
Böyle bu şimdiye dek sensiz başlamış denilemeyecek olan gün
Gün öncesi bu ıssız gün bu tıpkısı düşünceden önceki düşün
Ertesi gün olsa da bu gün eninde sonunda bir ayrıntı ancak
Ve aşk boyuna büyür kenardaki bir çentik gibi boyuna büyür
aşk

Zaten nedir aşk dediğimiz şey daha yolun başındaki aşk nedir
Ona ki bütün işi gözlerini kocaman açmanı seyretmedir

Cimri sonuna kadar sıkmayı ister kollarında hazinesini
Düşünemez yazgısına başka bir sonucu duymaz başka esini
Onun gibi apaçık görüyorum kendi yazgımın yüzünü ben de
Altın ey kollarımda tuttuğum altın aydınlanan kuşluk vaktinde

Ne mutludur o insan ki uyur gerçekleştirir de kötülüğünü
Bir cimrilik başyapıtı çıkaracağım ölümünden ben de son günü
Hayranlıkla kendinden geçmiş bir insan gibi gireceğim geceye
Ben nasıl olduğunu bilmezken kalkışmasınlar şöyle demeye
O da anlamadı gittiğini Yaşamım bir sırçadan köşk oldu ancak
Gözüm açık ölürüm ben aşkı nasıl tattıysam hep göz açarak
Ah dün değil onun hep karşıma geldiğini görüşüm böyle benim
Onu görmek son iki parmağımla canlı koluna değmek isterim
Yalnız doruğa varma gücü kalmış bir adam gibi tıpkı canında
Ki duyup dizlerinde son adımları düşer uçuruma ânında
Ve yapılıp edilmediyse bu görev hiçbir Tanrı adına eğer
Az sayılmaz yüreğinin durduğu dorukta onun ulaştığı yer

Ve yalnız işte o zaman ben senin için ki sen olacaksın ilk gören
Gözlerimi rahatça kapatacağım aydınlığa senin için ben

Senden uzun daha bir uzun uyuduğum o sabahların birinde
Bekleyeceksin beni uyukum inatlaştıkça yaptığın gibi sık sık
Şimdiden çatıları okşayan bir günün altın benekleri açık
Pencerelerden girip de oynasacak duvarlarda ve gözlerinde
Bekleyeceksin beni sislerime gömüldüğüm vakitler gibi ben
Ve kimildatacaksın usul usul yastıklar üzerinde başını
Çevireceksin radyoyu aydınlanacak o yeşil gözü hafiften
Uyanmayayım diye ayarlayacaksın seslerin ne yavaşını
Beni bir başıma koyup müzik dinlemeye vereceksin kendini
Gülen kaybolan ve yeniden beliren biri konuşuncaya kadar
Elinse bir ayrı yerde bir başka mırıldanan karaltıyı arar
Ve bedensel bir bilingsizlik içinde yerleşip kalma nedenini
Sonra sabırsızlığı sarar seni bu artık hiç bitmeyen zamanın
Ve nasıl da alıkoymak istersin beni sayfasını çevirmekten
Yatakta sen ayrı ben ayrı birlikte okuduğumuz bir romanın
Ve aynı resme bakalım diye durdurmak istersin beni gerçekten
Budur başıma gelen ben düşüncelerimin kıyısındaiken bile
Taşacak bir kadeh gibi karanlıktan kederden uğultulardan
Deniz bir duyarsız dalgakırana çarpa çarpa verir gibi can
Gözümün önüne geldi üzerine yığılmış bütün düşleriyle
Geçmiş gecenin ağırlığı Kan ki hep kulak içerlerinde zonklar
Dışarıda mavi beyaz gökyüzü ve güneş içindeki balkonlar
Ötekiyse paylaşmadan su dibindeki bir taştan başka bir şeyi
Arabaların evecen gürültüsünde ve sokağın gümbürtüsünde
Bu loş ıssızlıktan el çekip ayırsaydı kendini ve doğan günde
Göz açsaydı her şey başarırdı yeniden olağan hale gelmeyi
Ama ben göz açmayacağım Yüzümse bu dingin yüz olacak yine
Bilmeyip kendimi sana bakarak türetebileyim yeniden ancak
Alnındaki bu şafağa bakarak yanımdaki bu ağıza bakarak
Ve bakışa eğişik haşhaş çiçeklerine kirpiklerin ham ipeğine
Bana hiç verilmemiş bambaşka bir yüzüm olacak hiç tanınma-
dık

Sularda aynalarda benim için bile kendini tanınmaz kılan
Yalnız senin için bir yüzüm olacak yalnız sevdiğime yapılan
O seni sevdiğim yaşam için yapılan gizli bir yüz olacak artık

İnsanın sınırlarından öteye sürdü beni bir patlama ateşi
 Mutun ve mutsuzluğun ta yukarlarına daldı gitti füze-yürek
 Yeryüzünü epeydir bir elmaya benzemekten çıkmış gören kişi
 Apansız sözcüklerin her fırtınasını gülünç yıpranmış bulur pek
 Kendi aydınlığında erimiş görür dünyanın her görünümünü
 Yok artık gölgesi hiçbir şeyin kıyaslamak için bir başka şeyle
 Orman dorukları bir anda hesapladı ışık yıllarının tümünü
 Yok artık yararı bana fırtınaların işim yok ufukla neyle
 Hoşça kalın bulutlar hadi hoşça kal ay küçük şato kibritlerden
 O benzeştirme oyunumuzu oynamayacağız denizle artık
 Saçlarını bozup dağıttık kuyrukluyıldızların geçip giderken
 Mitolojiler üfledik de insanın göğsünden bir Pompei çıkardık
 İşte güneşsel yarış alanlarının kumu kırbacın elipsinde
 Orada geçiyor bu seyir göklerden ve gözlerden daha ileri
 Bu sağır fokların koşusu bir alacakaranlık sirki içinde
 Bu testekerlek olan tavuslar ki yok dingil yapacak bir yerleri
 Bu gezegen-yollar ne kavşakları olan ne bir benzin istasyonu
 Gagaları bitimsizliğe kadar çakılmış yarasalara benzer
 Radarsız göktaşları yitirip şaşırarak yönlerini en sonu
 Düşmeden düşüp su kesimleri şamandıralar çılğın skuter⁴¹ler
 Ve büyük ilan levhalarının fir fir dönen çevrintisinde belki
 Yalan sahte bir gece vardır fosfor ışıltıları saçan bir dine
 Belki yukarda haberleşme işaretleri yanar ruh rengindeki
 Belki de ezilmiştir bir gürültü yokluğuyla alabildiğine
 Yaşam büyük ekranda apansız tam getirirken ortak nesnelere
 En harlı ateşler ayarında benim bu duyduğum tapımna sana
 Ayın cimri ışıklarından kaçmış belki dönmemek üzere geri
 İşte bütün yıldızlar tam istediğim gibi çevrilmişler de bana ben-
 den yana
 Beni yol değiştiren gezegeni gösteriyorlar sen Güneş'im'e

Uzaktan uzağa bayraklarla donanıp belirtmek için yurdumu
 Ve tansıkları imlemek için gereksiz araçlar takıp peşime
 Ki boş yere tepinir bağırsıklar hesaplarını hep duyduğum bu

Övmek için söylenmiş bir şarkı olacağım seni sonsuza değin
 Dünya merdivenindeki bir dinleniş gibi son sahanlık yerinde
 Val de Loire'a vurmuş son bir parıltı gibi arasında sislerin
 Bugenvilye çiçeklerinden bir demet gibi bir duvar üzerinde
 Büyük paramparça bir ilkyaz gibi ki akasyalar uzatır gider
 Bir Aziz Barthélémy⁴² gibi dindaşlarına hep yeni adlar veren o
 Kıyımların derin ağustosunda ağır ağır kokarken yaseminler

СОЛНЫШКО СОЛНЫШКО СОЛНЫШКО МОЕ

— Küçük güneşim benim küçük güneşim⁴³ —

*Hep söylendi bu dizeler gece boyunca
Sinekler gibi döndüler kafamda yer yer
Dolandular ağızımda hep o sinekler
Ve beni yalnız koydular hava solunca*

*Kör bir uyku aynastım ben işte ancak
Bir sen vardın uykusuzluklarım sürerken
Bu kopuk sözler yenilendikte bir sen
Bir sensin uyanış düşlerimde kalacak*

*Bu çözülen sözcükleri neydi bağlayan
Neydi veren onlara bu alkol tadını
Bu gizli kitap okunan okul tadını
Yankının bir utur gibi silindiği an*

*Hecelediğim zaman öyle güzel giden
Bölümleri nasıl koysam şiire derdim
Tutmak isterdim aklımda öyle titrerdim
Hep aynı başlangıca dönerdim yeniden*

*İçimde bir uçurum bıraktı geriye
Mavi bir kuş gibi uçan şey o şirden
Kendine uyak arayan bir uyağım ben
Açılan bir el gibi yağmur var mı diye*

*Ama bir şey bir şey var ki iyice kesin
Oydu canevimde bir müzik uyandıran
Yolcunun tutturduğu ezgiyi andıran
Ve çıkar gibiydi yarasından yüreğin*

*Tan bu bölgeleri şarkılardan sildi mi
Bir bir dağıldılar mı güneşin eliyle
Gündüz içirimde yıkar ışık seliyle
Senden söz açtıklarına değgin bilgimi*

1959'un Krallar Günü'nde bitti.⁴³

BİRGÜN BU DİZELER ELSA

*Öttü bülbül öttüğünce,
Pek tatsız artık bu bahçe...*

THEOPHILE ~ 10. od.

Nedir beni kemiren bu dev nedir bu kanser
Nedir ta canevimde boş yere boğduğum bu
Duyarım her solukta bađrımдан koptuğunu
Sanki bir başkası var bende verir bir konser
Bende bir başka ben o gelen biri gazaba
Benzeyen bana korkunç beni dinlemeyerek
Her ne olursa olsun onunla gitmem gerek
Almış beni bir yüce şarkı eşsiz ve zorba

Beni umursamayan bir şarkı en azından
Perdede rüzgâr gibi alev gibi ocakta
Ayyaşta sarhoşluk ve kurşun gibi bacakta
Şi'rimin kapısını sağdıran pervazından
Avına süren şarkı gecesini kartalın
Bir yangın şarkısı bir büyük âyin saati
Arkasında hiçbir şey kalmayan hasat vakti
Veba gibi bir şarkı hep dar darına yakın

Titrek bin keman yayı çalmayı bilmediğim
Benim vermediğim bir başla işaretinden
Karanlık merkeziyim parlak düzenlerin ben
Sessizliğin cam gibi kırıldığı yer içim
Bin titrek yay çalmaya başlayan bir arada
Bir arada söyleyen en seçme yanlarını
Gündüz gibi ısıtır gecem kemanlarını
Gizli ezgimden yaman bir ses alırlar ya da

İşte kendi çığımın yankısıyım ben artık
Bir dil ki yanısıra taşlar sürüyüp geçer
Beni gittiğim yolda ezip çığnerse eğer
Yüreğim al ellerim ak kalırsa ne yazık
İçimde kalan hafif bir ezgisidir ancak
Cam parçalanmaları üstünde boraların
Biraz deliliğimin biraz yeşil baharın
Sözümün arkasıysa birgün anlaşılacak

Şiirlerim ki Elsa tacın olacak birgün
Seninle taşınmaktan yaşatacak beni de
Daha bir anlaşılıp çeşitliliklerinde
Saçından aldıkları bu parıltıyla bütün
Gözlerinden dolayı şiirim birgün Elsa

*Herkesten iyi gören derin hoş gözlerinden
Yarın akşam vaktinin Elsa son közlerinden
Birgün anlaşılacak şiirim nasıl olsa*

*Duyulacak o zaman çılgıncasına acı
Kör sözler içindeki usdışı çığlıklarım
Çiçeklenecek senin aşkınla salkım salkım
İnsanın ilerde söz verilmiş gül ağacı
Duyulacak o zaman artık çarpmayan yürek
Taş altında hıçkırık ve nereye sarılsa
Sarmaşığı orası kanayacak hep Elsa
Sabaha çalıştığı gecemin bilinecek*

*Şiirim bu çağın garip kötülüğünden uzak
Yükselecek Elsa birgün dudaklara ergeç
İçleri içlerine sığmayan nice bir genç
Uyarıp öğretecek bir hummaydı yalnız aşk
Zaman onu yenemez elbette kuşku mu var
Sonuna dek eşittir birbirine aşk hayat
Aşklar vardır asmalar gibi düğümlü kat kat
İçinden şarap akar mavi oldukça damar*

*Birgün Elsa kattığım şiirler şiirlere
Okundular mı bizden sonra denilecek ki
Var bu kolda dizini saracak güç demek ki
Sarmam kısa sürecek sanılmasın boş yere
Gül açacak mevsim yok artık bilirsin bunu
Ve birgün Elsa şiir okuyacaklar benden
Ayırt edemeyecek adını hiç evrenden
Biçimleyecek etten ağızları yontunu*

ARAGON
Henri Matisse'in çizgileriyle (1942)

EKLER

1

AÇIKLAMALAR

2

YAPITLARI

3

TÜRKÇEDE ARAGON

AÇIKLAMALAR

(1)

Charles Cros (1842-1888), Fransız ozan. Fonografi ve renkli fotoğrafi ilk bulanlardan biri.

(2)

Isidore Ducasse, Comte de Lautréamont (1846-1870), yirminci yüzyıl Fransız şiirini derinden etkileyen ozan. Gerçeküstücülüğün de öncülerinden biri.

(3)

Marcéline Desbordes-Valmore (1786-1859), ince, hüznü aşk şiirleriyle ünlü Fransız kadın ozan.

(4)

Fransa'nın Pas-de-Calais kenti yakınında bir kaplıca.

(5)

Kanarya Adaları'nın eski adı : Iles Fortunées.

(6)

Elsa Triolet'nin *L'Age de nylon* ana başlığı altında yazdığı *Rose à crédit*, *Luna-park* ve *L'Ame* adlı üç romandan ikincisinin kişilerinden.

(7)

Aynı romanın bir başka kişisi.

(8)

Almanya'nın doğusundaki Harz dağlarının en yüksek tepesi. Halk inancına göre, 1 mayıs yortusunda büyücülerin toplanma yeri.

(9)

Birtakım dindışı derneklerin üyelerine verilen ad.

(10)

Route Nationale : Fransa'da büyük merkezleri birbirine bağlayan anayol.

(11)

Norveç'in Atlas Okyanusu kıyısında bir limanı.

(12)

Tropikal Amerika'da yetişen bir ağaç, kavunacağı, ve bunun meyvesi.

(13)

Sümer krallarının kullandıkları taç. Şimdi Papalık tacı.

(14)

Bir masal kadını. Bir perinin kızı, ki, ortaçağ şövalyeleri onun soyundan geldiklerine inanırlarmış.

(15)

Antoine Watteau (1684-1721), resme getirdiği şiirsel inceliklerle ve rençiliğiyle ünlü Fransız ressamı.

(16)

Fransızcada "elle" kadın için, "lui" de erkek için kullanılan tekil üçüncü kişi adı.

(17)

Baudelaire'nin şiir kitabı *Les Fleurs du mal*'deki XXI. şiirin ilk dizesi : "Je t'adore à l'égalé de la vouéte nocturne."

(18)

Robert Garnier (1544-1955), Fransız ozanı. Yazdığı oyunlar klasik trajediyi muştular. *Bradamante* bunlardan biridir.

(19)

Robert Kemp (1879-1955), Fransız eleştirmecisi. Uzun bir süre *Le Monde* gazetesinde yazdı. Comédic Français'e danışman (1944), Akademi'ye üye seçildi (1956).

(20)

Ünlü Fransız ozanı Paul Claudel'in (1868-1955) en tanınmış oyunlarından : *Le Soulier de Satin*.

(21)

XX. yüzyılın başlarında görülen aşırı süslemeci bir sanat biçimi.

(22)

Efsaneye göre Kafkasya'da kanatlı bir koçun yünü ki, Jason, Argonotlarla birlikte çalıp ülkesine getirmiş.

(23) ve (24)

Robert Garnier'in *Les Juives* adlı oyununun kişilerinden.

(25)

Pers satraplarının en ünlülerinden biri (İ.Ö. IV. yy.) Çanakkale'de ve Frikya'da pek görkemli bir saltanat sürmüştü. Yukarıda adı geçen oyunun kişilerinden.

(26)

Alman kökenli Fransız ozanı (1584-1635). *Tyr et Sidon* adlı oyunuyla trajediye yeni anlatım olanakları getirdi.

(27)

Bir Fransız mareşali (1611-1675). Asıl adı Henri de la Tour d'Auvergne. Otuz Yıl Savaşlarında Alman Ordusu komutanı.

(28)

Pers Kralı Assuerus'un (İ.Ö. 508) veziri ve gözdesi. Yahudileri kurtarmak isterken gözden düşüp ipe çekilmiş. *Tyr et Sidon*'un kişilerinden.

(29)

Aynı oyunun kişilerinden.

(30)

Sparta krallarından üçünün adı. İçlerinden en tanınmış III. Cléomène İ.Ö. 235'den 222'ye kadar saltanat sürdü.

(31)

Antoine de Montchrestien (1575-1621), Fransız trajedi yazarı ve iktisatçısı. Birçok serüvene karıştı. 1621'de aşağı Normandiya'yı ayaklandırmaya çalışırken öldürüldü.

(32)

Montchrestien'i bir handa kıstırıp öldüren kişi.

(33)

Robert Garnier'nin *Bradamante* adlı oyununun kişilerinden.

(34)

Antoine : 31. nota bkz.

(35)

Jodelle (Étienne), Fransız ozanı (1532 – 1573). 20 yaşında yazdığı *Tutsak Kleopatra* adlı oyunuyla ünlendi. Pléiade'in yedi ozanından biri oldu. Yoksulluk içinde öldü.

(36)

Tripoli : Cila işlerinde kullanılan silisli bir kaya.

Lanta : Bir çeşit yumuşak maden.

Kaad-ı hindî : Doğuda bir akasya türünden çıkarılan öz ; sepicilikte kullanılır. Arek adlı bir palmye türünden çıkarılan sakız.

(37)

Ses (voix) ile yol (voie) Fransızcada aynı söyleniştir.

(38)

İspanya'nın kuzeyinde Gaskonya körfezine yakın küçük bir kent.

(39)

Loire ırmağı üzerinde, Tour yakınındaki küçük bir Fransız kenti.

(40)

Robert François Damiens (1715-1757), XV. Louis'ye hazırlanan bir suikastta onu çakıyla yaraladığı için büyük işkencelere uğradı. Kollarına, bacaklarına dört at bağlayıp bunları dört ayrı yöne sürerek vücudunu canlı canlı parçaladılar.

(41)

Bir motosiklet türü.

(42)

Saint Barthélémy : İsa'nın on iki havarisinden biri.

(43)

Rusça bir dize : Solnişko solnişko solnişko mayo.

(44)

Hıristiyanların 6 Ocak yortusu günü.

YAPITLARI

Şiir

FEU DE JOIE
LE MOUVEMENT PERTÉTUEL
LA GRANDE GAÎTÉ
VOYAGEUR
PERSÉCUTÉ PERSÉCUTEUR
HOURRA L'OURAL
LE CRÈVE-CŒUR
CANTIQUE À ELSA

LES YEUX D'ELSA
BROCÉLIANDE
LE MUSÉE GRÉVIN
EN FRANÇAIS DANS LE TEXTE
NEUF CHANSONS INTERDITES
FRANCE, ÉCOUTE
JE TE SALUE, MA FRANCE
CONTRIBUTION AU CYCLE DE GABRIEL PÉRI
LA DIANE FRANÇAISE
EN ÉTRANGE PAYS DANS MON PAYS LUI-MÊME
LE NOUVEAU CRÈVE-CŒUR
LES YEUX ET LA MÉMOIRE
MES CARAVANES
LE ROMAN INACHEVÉ
ELSA
LES POÈTES
LE FOU D'ELSA
LE VOYAGE DE HOLLANDE
IL NE M'EST PARIS QUE D'ELSA
LE VOYAGE DE HOLLANDE ET AUTRES POÈMES
ÉLÉGIE À PABLO NERUDA
LES CHAMBRES
LES ADIEUX

Anlatı, deneme, inceleme

ANICET OU LE PANORAMA
LES AVENTURES DE TÉLÉMAQUE
LES PLAISIRS DE LA CAPITALE
LE LIBERTINAGE
LE PAYSAN DE PARIS
UNE VAGUE DE RÊVES
LA PEINTURE AU DÉFI
TRAITÉ DU STYLE
POUR UN RÉALISME SOCIALISTE
MATISSE EN FRANCE
LE CRIME CONTRE L'ESPRIT PAR LE TÉMOIN DES
MARTYRS
LES MARTYRS
SERVITUDE ET GRANDEUR DES FRANÇAIS
SAINT-POL ROUX OU L'ESPOIR
L'HOMME COMMUNISTE, I, II
LA CULTURE ET LES HOMMES

CHRONIQUES DU BEL CANTO
LA LUMIÈRE ET LA PAIX
LES ÉGMONT D'AJOURD'HUI S'APPELLENT ANDRI:
STIL
LA « VRAIE LIBERTÉ DE LA CULTURE »
L'EXEMPLE DE COURBET
LE NEVEU DE M. DUVAL
LA LUMIÈRE DE STENDHAL
JOURNAL D'UNE POÉSIE NATIONALE
LITTÉRATURES SOVIÉTIQUES
J'ABATS MON JEU
IL FAUT APPELER LES CHOSES PAR LEUR NOM
L'UN NE VA PAS SANS L'AUTRE
ENTRETIENS AVEC FRANCIS CRÉMIEUX
LA MISE À MORT
LES COLLAGES
JE N'AI JAMAIS APPRIS À ÉCRIRE OU LES INCIPIT
LE MENTIR-VRAI
ÉCRITS SUR L'ART MODERNE
LA DÉFENSE DE L'INFINI
LES AVENTURES DE JEAN-FOUTRE LA BITE

Roman

LA SEMAINE SAINTE
BLANCHE OU L'OUBLI
HENRI MATISSE
THÉÂTRE / ROMAN
LES CLOCHES DE BÂLE
LES BEAUX QUARTIERS
LES VOYAGEURS DE L'IMPÉRIALE
AURÉLIEN
LES COMMUNISTES

Jean Cocteau ile birlikte
ENTRETIENS SUR LE MUSÉE DE DRESDE

André Maurois ile birlikte
HISTOIRE PARALLÈLE DES U.S.A. – U.R.S.S.

Çeviriler

LA CHASSE AU SNARK (Lewis Carrol'dan)
DJAMILA (Cengiz Aytmatov'dan)

TÜRKÇEDE ARAGON

ÇAĞIMIZIN SANATI

Çeviren: Bertan Onaran; Gerçek Yayınevi, 1966

*

GERÇEK DÜNYA

Çeviren: Selahattin Hilav; Kök Yayınlar, 1972

*

ANICET

Çeviren: Attila Tokatlı; Cem Yayınevi, 1976

*

MUTLU AŞK YOKTUR

Çeviren: Ahmet Necdet; Adam Yayınları, 1994

*

GERÇEKLİĞİN BOYUTLARI

Çeviren: Erdoğan Alkan; Toplumsal Dönüşüm Yayınları, 1995

İÇİNDEKİLER

19	Sana büyük bir sır söyleyeceğim zaman sensin
21	Hiçbir şey söyleme sevgilim
23	İnanmak istemiyorlar bana
24	İşte otuz yıldır bu gölgeyim ben
27	Bütün kiliselerin yolundan sapanım ben
28	Sana doğru geldim giden ırmak gibi denize

29

BOŞ KALAN AYNANIN ŞARKISI

30

Neyin nesi bu yitik kıyı

32

Bana baktın ıssız ufuklu gözlerinle

33

BİR ADAM GEÇİYOR PENCERENİN ALTINDAN

34

Düş görürsün kocaman açılmış gözlerinle

38

Aksak bir an çıkagelir de

40

Şarkım yelden su bentlerinden

42

Karanlık olan her şey

43

Sana sevgim o sana benzer

45

Bütün sözlerini dünyanın

47

Daha şiir diliyle konuşuyordum ki ben

48

Kumara yatırırlardan değilim ben evreni

51

ELSA'NIN ODASI

59

ARA

61

Salon konuşuyor

62

Yazarın sesi

63

Yergi ezgileri yer alıyor burada

67

Bu yılın

68

Çağırıyordum eğer ben inansaydın sen eğer

69

Ne gelir elimden Yaşamında İnsanlar vardı

71

MESEL

73

Sen ki gülsün bu vaktinde yılın ey gizemli gül

75

Gülü yaratacağım senin için

76

YENİ YILIN İLK GÜLÜ

77

Ne oluyor bana

81

Uyunacak yaş bitti bende

84

Düşünmüyorum hiçbir şey

86

Her bir şeyin yeri burası

88

Uyudun mu sen kollarımda

90

Senden uzun daha bir uzun

91

İnsanın sınırlarından öteye sürdü beni

93

Hep söylendi bu dizeler gece boyunca

95

BİR GÜN BU DİZELER ELSA

97

Nedir beni kemiren bu dev nedir bu kanser

Baskı:
KURTİŐ BASIMEVİ

*

Cilt:
GÜVEN CİLTEVİ

*

Ekim 1996

ÇEKİRDEK YAYINLAR

P.K. 308 Sirkeci

34433 – İstanbul

{ kutupyıldızı kitablığı }
760

LOUIS ARAGON

*

ELSA'YA ŞİİRLER

Louis Aragon (1897 - 1982) 20. yy Fransız Şiirinin baş ozanlarından. Ayrıca denemeci, romancı, gazeteci. 1919'dan baŐlayarak Dadacılık, Gerçeküstüçülük gibi büyük Şiir akımlarının kurucularından oldu. 1930'larda solcu düşünce akımlarına katıldı. 1940'larda, Alman işgali sırasında, yurdunun en ateŐli direniŐçilerinden biri. Ve bütün yaŐamı boyunca Fransız Şiirinin en büyük aşk ozanlarından.

"Elsa'ya Şiirler" geleneksel Fransız Şiiri ve çağdaş beğenilerin çok baŐarılı bir bileŐimini veren ustalığıyla, kusursuz bütünlüğü ve Şiirsel coŐkunluğuyla Aragon'un en önde gelen yapıtlarından sayılıyor.

Çağdaş yaşamın karmaşık etkileriyle benliğı parçalanmış bireyin kurtuluşunun, kendi varlık bilincine ulaşabilmesinin, giderek kendinden dışarıya açılıp somut dünyayı, insanı, insanlık serüvenini bütün çağlara, geçmişe ve geleceğe dönük boyutlarıyla kavrayabilmesinin ancak sevilen kişiyle bütünlüŐme karşılığında gerçekleşebileceğini gösteren bir baŐyapıt.

SAİT MADEN

ISBN

975-8076-01-9